

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.1.2013
COM(2012) 795 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

YRITTÄJYYS 2020 -TOIMINTASUUNNITELMA

Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen

SISÄLLYSLUETTELO

1.	EU:n haaste – Lisää yrittäjiä Eurooppaan.....	3
2.	Toiminta-ala 1 – Kasvua ja yritysten perustamista tukeva yrittäjäkoulutus	6
2.1.	Uusi perusta: yrittäjäkoulutuksen tarjonnan lisääminen ja laadun parantaminen.....	6
2.2.	...ja uudet mahdollisuudet: korkea-asteen yrittäjäkoulutus.....	7
3.	Toiminta-ala 2 – Yrittäjien menestymisen ja kasvun mahdollistavan ympäristön luominen.....	8
3.1.	Rahoituksen saannin parantaminen.....	8
3.2.	Uusien yritysten tukeminen elinkaaren kriittisissä vaiheissa ja niiden auttaminen kasvuun	10
3.3.	Digitaaliajan uusien liiketoimintamahdollisuuksien vapauttaminen	14
3.4.	Yritysten luovutusten helpottaminen	16
3.5.	Epäonnistumisen kääntäminen menestykseksi: uusi mahdollisuus rehellisille konkurssintekijöille	18
3.6.	Sääntelytaakka: selkeämmät ja yksinkertaisemmat säännöt.....	19
4.	Toiminta-ala 3 – Roolimallit ja erityisten kohderyhmien tavoittaminen	22
4.1.	Uusia näkemyksiä: yrittäjät roolimalleina	22
4.2.	Uusia näköaloja: naisten, ikääntyneiden, maahanmuuttajien, työttömien ja nuorten tavoittaminen.....	23
4.2.1.	Naiset.....	24
4.2.2.	Ikääntyneet	25
4.2.3.	Maahanmuuttajat yrittäjinä	26
4.2.4.	Työttömät, varsinkin nuoret.....	27
5.	Päätelmät	28
	Liite: Komission keskeiset toimet	29
	Liite: Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen	29

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

YRITTÄJYYS 2020 -TOIMINTASUUNNITELMA

Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen

Vuodesta 2008 Eurooppa on kärsinyt vakavimman talouskriisin vaikutuksista 50 vuoteen: ensimmäistä kertaa Euroopassa on yli 25 miljoonaa työtöntä, ja useimmissa jäsenvaltioissa pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) eivät vielä ole kyenneet elpymään kriisiä edeltäneille tasoille.

Ennen käynnissä olevaa talous- ja rahoituskriisiä Euroopan taloudella oli vastassaan sen kilpailukykyyn ja kasvuun kohdistuvia rakenteellisia haasteita sekä yrittäjyyttä koskevia esteitä. Monet näistä ovat edelleen olemassa, mutta kriisi on myös nopeuttanut perusteellisempien muutosten ja rakenneuudistusten toteuttamista. Myös maailman talous on muuttunut viime vuosikymmenen aikana. Kysynnän ja tuotannon nopea kasvu globaaleilla markkinoilla on aiheuttanut resurssihin ja energiansaantiin kohdistuvia paineita ja johtanut näin kustannusrakenteiden muuttumiseen eurooppalaisissa yrityksissä, joista monet ovat riippuvaisia resurssien tuonnista.

Tilanteeseen reagoitiin Eurooppa 2020 -strategialla, jolla luotiin perusta tulevaisuuden älykkäälle, kestäväälle ja osallistavalle kasvulle ja kilpailukyvyille ja pyrittiin näin vastaamaan tärkeimpiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Aiempien virheiden korjaaminen ja EU:n ohjaaminen kestävämmän kehityksen tielle on jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten yhteisellä vastuulla. EU:ssa tiedostetaan, että sen taloudet ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa, ja sen vuoksi EU onkin parhaillaan uudistamassa talouden ohjausjärjestelmäänsä sen varmistamiseksi, että nykyisiin ja tuleviin haasteisiin voidaan vastata paremmin poliittisin toimin.

Jotta Euroopan kasvu ja korkea työllisyysaste saataisiin palautettua, tarvitaan lisää yrittäjiä. Ehdotettava toimintasuunnitelma on jatkoa huhtikuussa 2011 toteutetulle pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen uudelleentarkastelulle ja viime lokakuussa annetulle teollisuuspolitiikkaa koskevalle tiedonannolle. Siinä esitetään uudistettu visio ja joukko toisaalta EU:n ja toisaalta jäsenvaltioiden tasolla toteutettavia toimia yrittäjyyden tukemiseksi Euroopassa. Toimintasuunnitelma perustuu seuraaviin kolmeen toiminta-alaan: yrittäjäkoulutuksen kehittäminen; oikeanlaisen liiketoimintaympäristön luominen; roolimallit ja erityisten kohderyhmien tavoittaminen.

1. EU:N HAASTE – LISÄÄ YRITTÄJIÄ EUROOPPAAN

Yrittäjyys edistää tehokkaasti talouskasvua ja työpaikkojen luomista¹: se luo uusia yrityksiä ja työpaikkoja, avaa uusia markkinoita ja edistää uusia taitoja ja valmiuksia. Esimerkiksi teollisuuden alalla yrittäjyys on sen vuoksi erityisen tärkeää teollisuuspolitiikkaa

¹ Yrittäjyyden potentiaalista luoda työpaikkoja ks. komission tiedonanto *Tavoitteena työllistävä elpyminen*, 18.4.2012, COM(2012) 173 final.

käsittävän tiedonannon päivityksessä² kartoitettujen kuuden nousevan kasvusektorin nopean kehityksen kannalta. Yrittäjyys lisää talouksien **kilpailukykyä** ja innovatiivisuutta, ja sillä on olennainen merkitys useiden EU:n alakohtaisten politiikkojen tavoitteiden saavuttamiselle³. Uusien ideoiden kaupallistaminen lisää tuottavuutta ja luo vaurautta. Ilman uusien yritysten tuomia työpaikkoja työllisyyden keskimääräinen nettokasvu olisi negatiivista⁴. **Uudet yritykset**, etenkin pk-yritykset, **ovat tärkein uusien työpaikkojen lähde**: ne luovat vuosittain yli 4 miljoonaa uutta työpaikkaa Eurooppaan⁵. Tämä elpymisen moottori on kuitenkin yskinyt viime aikoina: vuoden 2004 jälkeen **niiden osuus, jotka ovat mieluummin itsenäisiä ammatinharjoittajia kuin palkattuja työntekijöitä**, on laskenut 23:ssa EU:n 27 jäsenvaltiosta⁶. Kolme vuotta sitten 45 prosenttia eurooppalaisista valitsi itsenäisen ammatinharjoittamisen ensimmäisenä vaihtoehtona, mutta nyt tämä **osuus on laskenut 37 prosenttiin**⁷. Yhdysvalloissa ja Kiinassa vastaavat osuudet ovat sitä vastoin paljon korkeampia, 51 ja 56 prosenttia. Lisäksi EU:ssa **perustettavat uudet yritykset kasvavat hitaammin**⁸ kuin Yhdysvalloissa tai nousevan talouden maissa, ja **harvemmat niistä nousevat maailman suurimpien yritysten joukkoon**⁹.

Yrittäjyyden määrä ja ominaispiirteet vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioittain, ja eurooppalaisten yrittäjän uraa kohtaan tunteman kiinnostuksen puutteelle on sen vuoksi monia eri syitä. Jotkin jäsenvaltiot, joissa on paljon yrittäjiä, eivät kykene tukemaan pienten ja keskisuurten yritysten kasvua yhtä hyvin kuin muut. Yleensä **yrittäjiksi aikovilla on Euroopassa ankara toimintaympäristö**: koulutus ei tarjoa oikeanlaista perustaa yrittäjän uralle, luottojen saaminen ja markkinoille pääsy on vaikeaa, yritysten luovutus on hankalaa, epäonnistumisesta on pelättävissä rangaistusseuraamuksia ja hallintomenettelyt ovat raskaita. Vuotuisessa kasvuselvityksessä 2013 korostettiin tarvetta parantaa liiketoimintaympäristöä EU:n talouden kilpailukyvyyn kohentamiseksi. Lisäksi **pk-yritysten tukitoimenpiteet ovat edelleen epätasapainoisia**, sillä huomattavan monet EU:n jäsenvaltiot eivät edelleenkään ota huomioon pienyritysten ja etenkin mikroyritysten¹⁰ erityispiirteitä suunnitellessaan lainsäädäntöä tai anna toista mahdollisuutta rehellisille konkurssiin joutuneille yrittäjille¹¹.

² Tiedonannossa kartoitettiin seuraavat alat: edistynyt valmistusteknologia ja puhdas tuotanto, kehitystä vauhdittava keskeinen teknologia, biopohjaiset tuotteet, kestävä teollisuus- ja rakennuspolitiikka ja kestävät raaka-aineet, saastuttamattomat ajoneuvot sekä älykkäät verkot. COM(2012) 582 final, lokakuu 2012.

³ Esimerkiksi tiedonanto *Sininen kasvu – Meritalouden ja merenkulkualan kestävän kasvun mahdollisuudet*, COM(2012) 494 final.

⁴ Kauffman Foundation: "Business Dynamics Statistics Briefing: Jobs created from business start-ups in the United States". http://www.kauffman.org/uploadedFiles/BDS_Jobs_Created_011209b.pdf.

⁵ Eurostatin tietoihin (2009) perustuva komission laskelma.

⁶ Itsenäistä ammatinharjoittamista suosivien osuus lisääntyi vuosina 2004–2012 Tšekissä (30 prosentista 34 prosenttiin), Latviassa (42 prosentista 49 prosenttiin), Liettuassa (52 prosentista 58 prosenttiin) ja Slovakiassa (30 prosentista 33 prosenttiin). http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/index_en.htm.

⁷ Yrittäjyyttä käsitellyt EU:n komission Flash Eurobarometri -tutkimus nro 354.

⁸ Albert Bravo-Biosca: "The dynamics of Europe's industrial structure and the growth of innovative firms". YTK:n konferenssi, Sevilla, lokakuu 2011.

⁹ On hätkähdyttävää, että Euroopan suurimpien yritysten joukossa on vain kaksitoista 1900-luvun jälkipuoliskolla perustettua yritystä, kun Yhdysvalloissa vastaavia yrityksiä on 51 ja nousevan talouden maissa 46; Euroopassa niistä vain kolme on perustettu vuoden 1975 jälkeen, kun taas Yhdysvalloissa luku on 26 ja nousevan talouden maissa 21. T. Philippon, N. Veron, Bruegel Policy Brief 2008/1.

¹⁰ Tämä tuotiin esiin komission tiedonannossa *Mikroluottojen kehittämistä kasvun ja työllisyyden tukemiseksi koskeva eurooppalainen aloite*, KOM(2007) 708 lopullinen (hyväksytty 20.12.2007).

¹¹ "Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy", http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

Sen lisäksi, että toimintaympäristö on haastava, on myös olemassa laajalle levinnyt **kulttuuri, jossa ei tunnusteta eikä palkita riittävästi yrittäjyyttä** eikä tuoda menestyksekkäitä yrittäjiä myönteisesti esiin työpaikkoja ja tuloja luovina roolimalleina. Jotta yrittäjyydestä tulisi talouden kasvun moottori, **Euroopassa tarvitaan perusteellista ja kauaskantoista kulttuurin muutosta.**

Tässä tiedonannossa otetaan huomioon nykyinen talouskriisi ja uusi talouden ohjausväline ja kehitetään ja painotetaan toimia niillä aloilla, joilla komissio eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen uudelleentarkastelussa¹² havaitsi tarvetta jatkoparannuksiin kansallisella ja EU:n tasolla.

Jokainen pk-yritys on erilainen: niiden koko, toiminta-ala ja oikeudellinen muoto vaihtelevat, mikä politiikan laatijoiden on otettava huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla.¹³ Tämä periaate koskee yhtä lailla vapaiden ammattien harjoittajia ja yksittäisiä yrittäjiä, jotka myös **antavat huomattavan panoksen EU:n talouteen**¹⁴. **”Pienet ensin” -periaatteesta on tultava EU:n ja kansallisten toimintalinjojen perusta.**

On pyrittävä varmistamaan, että eurooppalaiset pitävät yrittäjyyttä houkuttelevana vaihtoehtona. Tämä koskee myös sosiaalisia yrittäjiä, joiden potentiaalia usein aliarvioidaan¹⁵. Nämä yritykset tuottavat kestäviä työpaikkoja ja ovat osoittaneet vahvempaa vastustuskykyä kriisiä vastaan kuin talous yleensä. Sosiaaliset yrittäjät ovat innovoijia, edistävät sosiaalista osallisuutta ja edistävät Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista.

Nykytilanteeseen saadaan muutos vain **kaikkien hallintotasojen, niin EU:n, kansallisen kuin alueellisen hallinnon, rohkealla ja koordinoitulla toiminnalla.**

Tämä toimintasuunnitelma on päättäväistä yhteistoimintaa koskeva hahmotelma, jonka tarkoituksena on vapauttaa Euroopan yrittäjäpotentiaali, poistaa nykyiset esteet ja mullistaa yrittäjyyden kulttuuri Euroopassa. Sen tavoitteena on helpottaa uusien yritysten perustamista ja luoda paljon enemmän tukea antava ympäristö, jossa nykyiset yrittäjät voivat menestyä ja kasvaa.

Siinä ehdotetaan kolmea alaa, joilla on ryhdyttävä välittömästi toimiin:

- 1. Kasvua ja yritysten perustamista tukeva yrittäjäkoulutus*
- 2. Yrittäjien toimintaedellytysten vahvistaminen poistamalla nykyisiä rakenteellisia esteitä ja tukemalla heitä yrityksen elinkaaren kriittisissä vaiheissa*
- 3. Euroopan yrittäjyyskulttuurin lujittaminen: uuden yrittäjäsukupolven kasvattaminen.*

¹² Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen uudelleentarkastelu, KOM(2011) 78 lopullinen (hyväksytty 23.2.2011).

¹³ Ks. edellinen alaviite.

¹⁴ Direktiivi 2005/36/EY: ”Tämä direktiivi koskee, siltä osin kuin vapaat ammatit ovat säänneltyjä, myös ’vapaan ammatin harjoittajia’, joilla tässä direktiivissä tarkoitetaan henkilöitä, jotka erityisen ammattipätevyyden nojalla henkilökohtaisesti, omavastuisesti ja ammatillisesti riippumattomasti tuottavat henkisiä palveluja toimeksiantajan edun tai yleisen edun vuoksi.”

¹⁵ Sosiaalisen yrittäjyyden aloite – Suotuisan toimintaympäristön luominen sosiaalisen talouden ja innovoinnin keskiöön kuuluville sosiaalisille yrityksille, KOM(2011) 682 lopullinen (hyväksytty 25.10.2011). Osuus- ja yhteisötalouden toimijana sosiaalinen yritys on yritys, jonka ensisijaisena tavoitteena on pikemminkin saada aikaan sosiaalista vaikutusta kuin tuottaa voittoa omistajille tai sidosryhmille.

2. TOIMINTA-ALA 1 – KASVUA JA YRITYSTEN PERUSTAMISTA TUKEVA YRITTÄJÄKOULUTUS

2.1. Uusi perusta: yrittäjäkoulutuksen tarjonnan lisääminen ja laadun parantaminen...

Yrittäjäkoulutukseen investoiminen on yksi tuottavimmista investoinneista, joita Euroopassa voidaan tehdä. Tutkimusten mukaan 15–20 prosenttia opiskelijoista, jotka osallistuvat keskiasteen koulutuksen aikana yrittäjyyskursseille, perustavat myöhemmin oman yrityksen. Tämä osuus on noin 3–5 kertaa suurempi kuin väestön keskuudessa keskimäärin.¹⁶ Siitä riippumatta, perustavatko he myöhemmin yrityksiä tai sosiaalisia yrityksiä, yrittäjyyskoulutusta saavat nuoret hankkivat **yritysosaaamista ja tärkeitä taitoja ja asenteita, kuten luovuutta, aloitekykyä, kestävyyttä, ryhmätyötaitoja, riskien ymmärrystä ja vastuuntuntoa.** Tämä yrittäjämentaaliteetti auttaa yrittäjiä **muuntamaan ideat toiminnaksi** ja lisää myös huomattavasti työllistettävyyttä.

Yrittäjyys on yksi Euroopan tasolla määritellyistä avaintaidoista¹⁷ ja yksi äskettäisen koulutuksen uudelleenajattelua koskevan komission tiedonannon¹⁸ toimista. Yrittäjyyden roolia työllisyysasteiden kohentamisessa korostetaan myös vuotuisessa kasvuselvityksessä 2013¹⁹. Monet jäsenvaltiot ovat ottaneet menestyksekkäästi käyttöön kansallisia yrittäjäkoulutusstrategioita tai tehneet yrittäjäkoulutuksesta pakollisen osan opetussuunnitelmia, mutta tämä ei riitä. Koulutus olisi tehtävä eläväksi **käytännönläheisillä kokemusperustaisilla oppimismalleilla ja todellisten yrittäjien** kokemuksilla. Kaikkia kouluttajia varten on määriteltävä yrittäjäkoulutuksen oppimistulokset, jotta luokissa otetaan käyttöön tehokkaita yrittäjäkoulutuksen menetelmiä.

Käytännön yrittäjäkokemusta voidaan hankkia myös koulutuksen ulkopuolella. Nuoria olisi kannustettava kehittämään yrittäjätaitoja epävirallisen ja arkioppimisen, esimerkiksi vapaaehtoistyön, avulla. Tällainen kokemus olisi myös validoitava ja tunnustettava, kuten komission tätä alaa koskevassa suosituksessa²⁰ ehdotetaan.

Yritysten kanssa muodostettavilla kumppanuuksilla voidaan varmistaa, että opetussuunnitelmat vastaavat tosielämän vaatimuksia. Ammatillisen koulutuksen²¹ ja yritys-elämän foorumin ja alakohtaisten taitoyhteenliittymien²² kaltaiset aloitteet tarjoavat keinoja saada yritykset mukaan osallistumaan. Oppilaitoksia olisi kannustettava muuttamaan toimintatapaansa yleisesti yrittäjähenkisemmäksi, jotta varmistetaan, että ne kehittävät ja soveltavat yrittäjyyden ja innovoinnin kulttuuria toiminnassaan, johtajuudessa, sidosryhmien sitoutumisessa, opetussuunnitelmissa ja oppimistuloksissa.

¹⁶ C. Jenner, "Business and Education: Powerful Social Innovation Partners", Stanford Social Innovation Review (27.8.2012).

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, elinikäisen oppimisen avaintaidoista.

¹⁸ COM (2012) 669 http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm.

¹⁹ Ks. s. 11, vuotuinen kasvuselvitys COM(2012) 750, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_fi.pdf.

²⁰ COM(2012) 485.

²¹ Vocational Education and Training, VET.

²² http://ec.europa.eu/education/news/20120425_en.htm.

2.2. ...ja uudet mahdollisuudet: korkea-asteen yrittäjäkoulutus

Korkea-asteen koulutuksen rooli yrittäjyydessä on paljon enemmän kuin pelkkää osaamisen välittämistä ja käsittää osallistumisen liiketoiminnan ekosysteemeihin, kumppanuuksiin ja teollisiin liittoutumiin. Koska yrittäjyyteen liittyvässä politiikassa keskitytään yhä enemmän huipputekniikan alan yrityksiin sekä nopeasti kasvaviin yrityksiin, korkeakoulut ovat aktiivinen tekijä jäsenvaltioiden ja EU:n innovaatiopolitiikassa.

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on toiminut yrittäjyyden roolia keskeisenä innovaatiotekijänä korostavana edelläkävijänä EU:n tasolla, ja se auttaa kaventamaan koulutuksen ja teollisuuden innovoinnin välistä kuilua. EIT:n osaamis- ja innovointiyhteisöt ovat jo tuottaneet useita uusia yrityksiä. EIT:n ohjelmilla taataan, että opiskelijoille on tarjolla tietoa huippuosaamiseen perustuvan tieteen saavutuksista, yrittäjäkoulutusta, yrityksen perustamista tukevia palveluja ja liikkuvuusjärjestelyjä. Kumppanuudet voivat tarjota tehokkaan foorumin, jolla puututaan yrittäjätaitoihin eri aloilla osallistumalla taitojen tarjoamiseen, soveltamiseen ja ajantasaistamiseen.

Yliopistoista olisi tultava yrittäjähenkisempiä²³. Tältä pohjalta Euroopan komissio on yhteistyössä OECD:n kanssa jo laatinut ohjekehyksen yrittäjähenkisille yliopistoille. Sillä pyritään auttamaan asiasta kiinnostuneita yliopistoja tekemään itsearviointeja ja parantamaan valmiuksiaan räätälöityjen opetusmoduulien avulla. Pääsyä kehyksen piiriin laajennetaan asteittain.

Komissio aikoo

- *kehittää yleiseurooppalaisen yrittäjäkoulutusaloitteen, jossa kootaan yhteen nykyinen eurooppalainen ja kansallinen asiantuntemus vaikutusten analysoinnista, osaamisen jakamisesta, menetelmien kehittämisestä ja vertaisohjauksesta eri jäsenvaltioista tulevien ammatinharjoittajien välillä.*
- *vahvistaa jäsenvaltioiden yhteistyötä yrittäjäkoulutuksen käyttöönoton arvioimiseksi kussakin maassa todellisten kokemusten perusteella ja tukea julkishallintoja, jotka haluavat ottaa oppia muista, joiden toiminta on ollut menestyksekkästä.*
- *laatia yhdessä OECD:n kanssa ohjeet, joilla kannustetaan yrittäjäkoulujen ja ammatillisten oppilaitosten²⁴ kehittämistä.*
- *edistää epävirallisessa ja arkioppimisympäristössä saatavan yrittäjäkoulutuksen tunnustamista ja validointia²⁵.*
- *levittää tietoa yrittäjähenkisten yliopistojen ohjekehyksestä vuoden 2013 alkupuolella, helpottaa vaihtoa niiden yliopistojen välillä, jotka ovat kiinnostuneita soveltamaan kehystä ja tehdä sitä asteittain tunnetuksi EU:n korkeakoulujen keskuudessa.*

²³ Ks. Gibb A, Haskins G, Robertson I, *Leading the Entrepreneurial University*, University of Oxford, 2009.

²⁴ Ks. äskettäinen tiedonanto *Koulutuksen uudelleenajattelu*, COM(2012) 669, kohta 2.1.

²⁵ COM(2012) 485 final, 5.9.2012.

- *tukea menestyksekkäitä yliopistolähtöisten yritysten (esimerkiksi spin off -yritysten) perustamismekanismeja ja keskeisten yhteiskunnallisten haasteiden pohjalta syntyviä yliopistojen ja yritysten ekosysteemejä.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *varmistamaan, että ”yrittäjyyden” avaintaito sisällytetään alemman perusasteen ja toisen asteen sekä ammatti-, korkea- ja aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmiin vuoden 2015 loppuun mennessä.*
- *tarjoamaan nuorille mahdollisuus saada ennen oppivelvollisuutensa päättymistä vähintään yksi yritystoimintaan liittyvä kokemus²⁶ esimerkiksi pienen yrityksen hoitamisesta tai jonkin yrityksen yritystoimintahankkeesta tai sosiaalisesta hankkeesta vastaamisesta.*
- *lisäämään koulutukseen sisältyvää nuorille ja aikuisille suunnattua yrittäjäkoulutusta rakennerahastojen, muun muassa Euroopan sosiaalirahaston (ESR) varoin kansallisen työllisyysuunnitelman mukaisesti erityisesti koulutusvälineenä, jolla tarjotaan uusi mahdollisuus niille, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella; hyödyntämään mahdollisimman hyvin maaseudun kehittämisrahaston – Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston – kautta käytettävissä olevat koulutusmahdollisuudet.*
- *edistämään kansallisiin nuorisotakuujärjestelmiin²⁷ osallistuville nuorille tarkoitettuja yrittäjäkoulutusmoduuleja.*

3. TOIMINTA-ALA 2 – YRITTÄJIEN MENESTYMISEN JA KASVUN MAHDOLLISTAVAN YMPÄRISTÖN LUOMINEN

Uudet yritykset tarvitsevat erityistä huolenpitoa. Niiden kehittymistä ja kasvua haittaavien esteiden poistamiseksi tarvitaan toimia **kuudella keskeisellä alalla**:

- Rahoituksen saanti
- Yrittäjien tukeminen yritysten elinkaaren kriittisissä vaiheissa ja yritysten kasvussa
- Digitaaliajan uusien liiketoimintamahdollisuuksien vapauttaminen
- Yritysten luovutukset
- Konkurssimenettelyt ja uuden mahdollisuuden antaminen rehellisille yrittäjille
- Sääntelytaakan vähentäminen.

3.1. Rahoituksen saannin parantaminen

Ilman riittävää rahoitusta ja likviditeettiä mikään yritys ei voi toimia, investoida ja kasvaa – rahoituksen saanti onkin yksi pk-yritysten kasvun viputekijöistä.²⁸ Komission

²⁶ Ks. äskettäinen tiedonanto *Koulutuksen uudelleenajattelu*, COM(2012) 669, kohta 2.1.

²⁷ Ehdotus neuvoston suositukseksi nuorisotakuun perustamisesta, COM(2012) 729.

heinäkuussa 2012 käynnistämän julkisen kuulemisen mukaan rahoituksen saanti on yksi merkittävimmistä kasvua ja yrittäjyyttä rajoittavista tekijöistä Euroopassa. Pk-yritykset ovat perinteisesti nojautuneet pankkien lainanantoon, ja siksi kriisistä johtuvilla pankkilainojen nykyisillä rajoituksilla on suhteettoman suuri vaikutus pk-yrityksiin. Tämän lisäksi **yrittäjien on erityisen vaikea hankkia rahoitusta yritystensä toiminnan alkuvaiheessa**. Joulukuussa 2011 Euroopan komissio julkaisi toimintasuunnitelman pk-yritysten rahoituksen saannin parantamiseksi²⁹ sekä ehdotukset riskipääomarahastoista ja yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista³⁰. Pk-yrityksiin on kiinnitetty erityistä huomiota myös rahoitusvälineiden markkinoista annetussa direktiivissä³¹ ja vakavaraisuusdirektiivistä³² käydyissä viimeisissä neuvotteluissa. Sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla on kuitenkin tehtävä enemmän markkinoiden puutteiden korjaamiseksi – esimerkiksi tutkittava pk-yrityksille tarjottavia pankkilainojen vaihtoehtoja – jotta täydennetään saatavilla olevaa niukkaa yksityistä rahoitusta ja helpotetaan rahoitusta koskevan tiedon saantia.

Tärkeää on myös käynnistysvaiheen hankkeiden laadun ja taloudellisen tuottavuuden parantaminen. Taloudellinen tuki uuden tekniikan testaukselle, demonstroinnille ja pilotoinnille, riskipääoman lisääminen, bisnesenkeliä eli yksityisten kasvuyrityssijoittajien tekemät investoinnit, yrityshautomot ja suuria mahdollisuuksia tarjoaville pk-yrityksille annettavat lainat ovat eräitä aloja, joilla toimia voidaan toteuttaa. Yrittäjät tarvitsevat varoja tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten kaupallistamiseksi ja innovatiivisten liiketoimintamallien testaamiseksi. Komissio ehdottaa näiden alojen tukemista tulevassa yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskevassa ohjelmassa (COSME)³³ ja Horisontti 2020 -ohjelmassa, ja tukea vahvistetaan Euroopan unionin rakennerahastoista³⁴.

Osuus- ja yhteisötalouden toimijat ja sosiaaliset yritykset ovat osallistavan työpaikkojen luomisen ja sosiaalisen innovoinnin merkittäviä moottoreita. Vaikka niillä on samanlaisia ongelmia kuin useimmilla pk-yrityksillä, niillä saattaa olla ylimääräisiä rahoituksen saantiin liittyviä vaikeuksia, joita komissio on käsitellyt tulevassa **sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevassa ohjelmassa**³⁵ sekä rakennerahastoja koskevissa asetuksissa.

Yksi menestyksekkään yritysekosysteemin tärkeistä osatekijöistä ovat useat erilaiset alkuvaiheen sijoittajat (riskipääoman sijoittajat ja bisnesenkeliä), jotka tekevät siemenvaiheen ja ensimmäisen rahoituskierroksen pääomainvestointeja. Nämä sijoittajat hyödyntävät laajaa

²⁸ COM(2011) 206 final, *Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti. 12 viputekijää kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi. Yhdessä uuteen kasvuun*.

²⁹ KOM(2011) 870 lopullinen, *Toimintasuunnitelma pk-yrityksen rahoituksen saannin parantamiseksi*.

³⁰ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista riskipääomarahastoista, KOM(2011) 860 lopullinen; ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista, KOM(2011) 862 lopullinen.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY, annettu 21. huhtikuuta 2004, rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta.

³² Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa sekä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta ja finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyritysten ja sijoituspalveluyritysten lisävalvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta.

³³ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yritysten kilpailukykyä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan ohjelman perustamisesta (2014–2020), KOM(2011) 834 lopullinen.

³⁴ Tulevia rakennerahastoja koskevan komission ehdotuksen mukaan ESR:n tai EAKR:n investointien saaminen yrittäjyyteen edellyttää kokonaisvaltaisia strategioita osallistavan tuen myöntämisestä yritysten perustamiseen. (COM(2012) 496 final – 2011/0276 (COD)).

³⁵ Ks. lainsäädäntöehdotus: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0609:FI:NOT>.

vertaisverkostoa ja antavat arvokasta tukea ja tietoa markkinoista ja riskipääoman ”älykkään rahan” kehittämisestä. Näitä investointeja voidaan edistää myös verokannustimilla.

Vuonna 2008 komissio perusti **Yritys-Eurooppa-verkoston**, joka on yli 600:n tukea antavan organisaation kumppanuus, jonka yhtenä tehtävänä on antaa yrityksille ja yrittäjiksi aikoville tarvittavat tiedot EU-rahoituksen saatavuudesta. Yritykset ilmoittavat tarvitsevansa edelleen **parempaa tietotusta EU-tuesta**. Komissio pyrkii yhdessä sidosryhmien kanssa **vahvistamaan verkostoa** tehdäkseen siitä aktiivisemmän ja tehokkaamman.

Komissio aikoo

- *rahoittaa ohjelmia, joilla pyritään kehittämään mikrorahoitusmarkkinoita Euroopassa Progress-mikrorahoitusjärjestelyn sekä Jasmine-aloitteen (Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe) kaltaisilla aloitteilla sekä asettamaan mikroluottoihin käytettäviä varoja jäsenvaltioiden ja alueiden saataville Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston kautta.*
- *helpottaa pk-yritysten pääsyä suoraan pääomamarkkinoille kehittämällä EU:n järjestelmän pk-yritysten liikkeeseen laskemien osakkeiden ja joukkovelkakirjojen kauppaan erikoistuneita kauppapaikkoja varten (”pk-yritysten kasvumarkkinat”) rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin tarkistuksen yhteydessä.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *arvioimaan, onko nykyistä kansallista rahoituslainsäädäntöä tarpeen muuttaa niin, että helpotetaan uusien vaihtoehtoisten rahoitusmuotojen luomista uusille yrityksille ja yleensä pk-yrityksille ja erityisesti joukkorahoitusta tarjoavia ratkaisuja, sekä pohtimaan, onko verolainsäädäntöä syytä yksinkertaistaa, jotta vaihtoehtoisia rahoitusmarkkinoita, kuten bisnesenkeli-investointeja, voidaan kehittää entisestään.*
- *hyödyntämään rakennerahastojen varoja mikrorahoituksen tukijärjestelmien perustamiseen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) vastaavissa investointiprioriteeteissa.*
- *hyödyntämään kokonaisuudessaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tarjoamat mahdollisuudet rahoittaa yrittäjyyttä etenkin maatalousyrittäjien alkuvaiheessa (esimerkiksi nuorten maanviljelijöiden toiminnan aloittamisessa) ja yleensäkin maaseutualueilla, myös rahoitusvälineiden kautta.*

3.2. Uusien yritysten tukeminen elinkaaren kriittisissä vaiheissa ja niiden auttaminen kasvuun

Noin **50 prosenttia uusista yrityksistä tekee konkurssin viiden ensimmäisen toimintavuotensa aikana**. Jotta eurooppalaiset yrittäjät voivat tuottaa heiltä odotettua kasvua, on käytettävä enemmän varoja heidän auttamisekseen tämän vaiheen läpi. **Yrityksiltä puuttuu usein kasvun edellyttämä asianmukainen ekosysteemi.**

Elintärkeinä turvaköysinä voivat toimia markkinansa tuntevat tukipalvelut, jotka voivat lisätä huomattavasti uusien yritysten onnistumisastetta. Tehokas tuki muodostuu kokonaisvaltaisista ohjelmista, joissa yhdistyvät johtamiskoulutuksen, T&K-toiminnan ohjauksen sekä

vertaisryhmien, mahdollisten toimittajien ja asiakkaiden kanssa verkostoitumisen kaltaiset oleelliset osatekijät. Yrittäjät tarvitsevat entistä enemmän neuvontaa ja tukea, jotta resurssirajoitteista ja toimitusepävarmuudesta selvitään strategisten investointien ja tuotekehittelyn avulla. Moniin pienempiin yrityksiin kohdistuu myös yhä enemmän paineita omien asiakasyritystensä taholta, sillä niiden on toimituksissaan noudatettava standardeja ja suunnittelua koskevia uusia vaatimuksia, jotka liittyvät kasvaneeseen resurssitehokkuuteen ja kierrätettävyyteen.

Verolainsäädännön noudattamisesta aiheutuvien kustannusten pienentäminen parantaisi yritysten toimintaympäristöä erityisesti pienten yritysten osalta. Varojensa ja kokemuksensa niukkuuden vuoksi pienet ja vastaperustetut yritykset kärsivät suuria yrityksiä enemmän monimutkaisen verolainsäädännön ja hankalien veroilmoitusmenettelyjen noudattamisesta aiheutuvista korkeista kustannuksista. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava arvonlisäverotukseen liittyvien rekisteröintimenettelyjen yksinkertaistamista ja luotava keskitetty sähköinen rekisteröintijärjestelmä, jolla helpotetaan pienyritysten rajat ylittävää sähköistä kaupankäyntiä.

Monet menestyksekkäiden yritysten uudet ideat tulevat tieteestä ja tutkimuksesta, mutta tutkimustoiminnan tulosten hyödyntämistä yrityksissä olisi edelleen edistettävä. Tästä syystä yrityksille olisi annettava enemmän tietoa tutkimuksen ja kehittämisen puiteohjelmista rahoitettujen hankkeiden tuloksista.

Uudet yritykset joutuvat usein **harhaanjohtavien markkinointikäytäntöjen** uhreiksi. Tällaisia voivat olla palvelua koskevien väärin tai harhaanjohtavien tietojen antaminen ja laskuiksi naamioitujen tarjousten tai yrityshakemistojen päivitystä koskevien harhaanjohtavien lomakkeiden lähettäminen. Komissio on julkaissut strategian³⁶, joka sisältää yksityiskohtaisen luettelon tulevista toimista yritysten suojelun parantamiseksi, ja se aikoo tehdä asiaa koskevan lainsäädäntöehdotuksen vuoden 2013 kuluessa.

Sisämarkkinoiden esteiden poistaminen ja yhtenäisten toimintaedellytysten luominen auttavat pieniä yrityksiä kehittämään rajatylittävää toimintaa. Tähän sisältyy kaksinkertaiseen verotukseen puuttuminen sekä verotuksen epäyhtenäisyyden ja muiden sellaisten verotustoimien poistaminen, jotka muodostavat sisämarkkinoiden ja EU:hun tehtävien ulkomaisten investointien rajatylittäviä esteitä.

Lisäksi suurimmassa osassa EU:ta itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvaa koskevat oikeudelliset kehykset ovat hyvin erilaisia kuin palkattujen työntekijöiden vastaavat oikeuskehykset, mikä aiheuttaa lisäesteitä yrittäjille. Uusien yritysten tukeminen on erityisen tärkeää, kun työttömänä ollut henkilö ryhtyy itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi. Apuna voivat olla järjestelyt, joilla autetaan sosiaalietuuksien (kuten työttömyyskorvauksen) varassa eläviä henkilöitä perustamaan omia yrityksiä ja tulemaan taloudellisesti riippumattomiksi. Tästä ystä jäsenvaltioiden olisi arvioitava mahdollisuutta myöntää itsenäisille ammatinharjoittajille etuuksia (esimerkiksi terveydenhuolto-, eläke- ja työkyvyttömyysetuuksia sekä työttömyysetuuksia yrityksen lopettaessa toimintansa tai mennessä konkurssiin), jotka ovat verrattavissa palkattujen työntekijöiden etuuksiin, näitä kuitenkaan heikentämättä.

³⁶ COM(2012) 702, *Yritysten suojaaminen harhaanjohtavilta markkinointikäytännöiltä ja direktiivin tehokas täytäntöönpano; Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 2006/114/EY tarkistaminen.*

Menestyäkseen yrittäjät ja **pk-yritykset tarvitsevat konkreettista ja räätälöityä asiantuntemusta**, joka voi auttaa heitä kehittämään kilpailuetuja ja hyödyntämään globaaleja arvoketjuja ja henkilöresurssien yhteistä hallinnointia. **Klusterit, yritysverkostot ja muunlaiset yritysten yhteenliittymät voivat tarjota tällaisia tukea antavia ympäristöjä**, sillä ne kokoavat yhteen asianomaisia toimijoita liike-elämästä, koulutuksen ja tutkimuksen aloilta sekä julkiselta sektorilta.³⁷ Pk-yritysten joukossa eräillä yrityksillä, esimerkiksi sosiaalisilla yrityksillä, on usein erityisiä liiketoimintamalleja, jotka edellyttävät niille sovitettuja tukijärjestelmiä. Pk-yritysten kokoaminen ryhmiksi saattaa lisätä kilpailukykyä.³⁸ Sen vuoksi jäsenvaltiot voisivat pohtia, voitaisiinko niiden verotusjärjestelmiä kehittää niin, että useammat tällaiset pk-yritysten ryhmät olisivat mahdollisia.

Sisämarkkinoista voi olla suurta hyötyä yrittäjille. Tällä hetkellä on kuitenkin yhä esteitä, jotka haittaavat sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Euroopan komissio julkaisi 3. lokakuuta 2012 **toisen sisämarkkinoiden toimenpidepaketin**³⁹ nykyisten esteiden vähentämiseksi. Näiden toimenpiteiden **tehokas täytäntöönpano** voi edistää yrittäjyyttä Euroopassa rajatylittävien palvelujen, tutkintojen ja pätevyyden tunnustamisen ja sijoittautumisoikeuden kaltaisilla aloilla.

Lisäksi olisi kannustettava **EU:ssa toimivien asiantuntevien yrittäjien välisiä vaihtoja** esimerkiksi komission Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelman avulla.

Komissio aikoo

- *kartoittaa ja edistää jäsenvaltioiden parhaita käytäntöjä yrittäjäystävällisemmän verotusympäristön luomiseksi.*
- *tukea klusterien ja yritysverkostojen välistä yhteistyötä.*
- *tukea pk-yritysten resurssitehokkuusohjelmia toteuttavien tahojen verkostoitumista ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa.*
- *vahvistaa Yritys-Eurooppa-verkoston kumppanuutta tukea antavien organisaatioiden, keskitettyjen asiointipisteiden ja kaikkien pk-yritysten tukiorganisaatioiden kanssa i) tiedon levittämiseksi EU:n aloitteista, rahoituslähteistä ja innovoinnille annettavasta tuesta, ii) jäsenvaltioiden kannustamiseksi tehostamaan toimia, joilla lisätään yrittäjien ja pk-yritysten investointivalmiutta ja iii) tehokkaan tuen antamiseksi, jotta yritykset voivat hyötyä täysimittaisesti sisämarkkinoista ja päästä kolmansien maiden markkinoille.*
- *tarkistaa säännöt, joilla kielletään tietyt harhaanjohtavat markkinointikäytännöt⁴⁰, niiden varmuuden lisäämiseksi sekä lisätä tällaisten käytäntöjen valvontaa rajatylittävissä tapauksissa.*

³⁷ The Concept Of Clusters And Cluster Policies And Their Role For Competitiveness And Innovation: Main Statistical Results And Lessons Learned, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, SEC(2008) 2637.

³⁸ Eurooppalaisen klusteripolitiikkaa käsittelevän ryhmän loppusuositukset, suositus 5, http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/newsroom/2010/09/ECPG_Final_Report_web-low1.pdf. Suositukset perustuvat Euroopan klusteriallianssin suosituksiin.

³⁹ COM(2012) 573 final, *Toinen sisämarkkinoiden toimenpidepaketti – Yhdessä uuteen kasvuun.*

⁴⁰ Direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta.

- vapauttaa digitaalisten yhtenäismarkkinoiden koko potentiaali pk-yritysten hyväksi puuttumalla rajatylittävän verkkokaupan nykyisiin esteisiin⁴¹.
- kehittää edelleen Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelmaa niin, että se vastaa kasvaneeseen kysyntään, joka on peräisin osallistumishaluisilta uusilta yrittäjiltä eri puolilta sisämarkkinoita⁴².
- kannustaa nuorten yrittäjien vaihtoa EU:n ja kolmansien maiden välillä.
- auttaa jäsenvaltioita kehittämään yhdennettyjä tukijärjestelmiä ESR:n teknisestä tuesta rahoitettavissa valmiuksien kehittämiseminaareissa, joihin osallistuu asianomaisia sidosryhmiä, mm. koulutuksen järjestäjiä, yhdennettyjen strategioiden laatimiseksi ja erityistoimien kehittämiseksi muun muassa nuoria yrittäjiä varten.
- kehittää edelleen Sinun Eurooppasi -yritysportaalia, jossa on sekä komission että jäsenvaltioiden toimittamaa tietoa sisämarkkinoista.

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- tekemään kansallisesta verotusympäristöstä toimintansa vasta aloittaneiden yritysten kannalta suotuisamman ja pienentämään verolainsäädännön noudattamiskustannuksia yksinkertaistamalla veroilmoitus- ja veronmaksumenettelyjä, laajentamalla sähköisten välineiden käyttöä ja vauhdittamalla digitaalisten yhtenäismarkkinoiden täysimittaista käyttöönottoa.
- edistämään verotuksen yhteensovittamista, jotta taataan, että verokohtelun epäjohtonmukaisuudet eivät johda kaksinkertaiseen verotukseen tai muihin haitallisiin verotuskäytäntöihin, jotka haittaavat sisämarkkinoita estämällä rajatylittävää liiketoimintaa ja rajatylittäviä riskipääomasijoituksia.
- arvioimaan uudelleen yritystuloverojärjestelmät ja pohtimaan tässä yhteydessä tappioita ja vähennyksiä koskevien rajoitusten laajentamista koskemaan yritystuloveroa.
- harkitsemaan vaihtoehtoa, että pienyrityksiin sovelletaan kassaperusteista tilinpitojärjestelmää alv-velvoitteiden määrittelyssä vuodesta 2013 lähtien.
- hyväksymään tarvittavat toimenpiteet innovointi-, tutkimus- ja kehittämishankkeiden kaupallistamisen tukemiseksi ottaen huomioon vasta perustettujen yritysten erityishaasteet.

⁴¹ Esimerkiksi luomalla pienoiskokoinen ”keskitetty asiointipiste” alv:n rekisteröintiä, ilmoittamista ja maksamista varten, kuten alv:n tulevaisuutta koskevassa komission tiedonannossa esitetään (IP/11/1508).

⁴² Vuonna 2013 uusien yrittäjien ohjelmaan kohdistuva kysyntä ylittää käytettävissä olevat määrärahat: joulukuun lopussa 2012 ohjelman vaihtoon hakeneita hyväksymiskelpoisia uusia yrittäjiä oli noin 950, kun käytettävissä olevat määrärahat riittävät noin 930 vaihtoon. Koska hyväksymiskelpoisten uusien yrittäjien määrä kasvaa keskimäärin 25 yrittäjällä viikossa, on selvää, että kysyntä ylittää tarjonnan vuonna 2013. Jo vuonna 2012 monet välittäjäorganisaatiot olivat käyttäneet niille osoitetut määrärahat eivätkä pystyneet enää järjestämään vaihtoja.

- *harkitsemaan vaihtoehtoa, jossa uusien yritysten omistajat voivat pyytää sosiaaliturvamaksujen maksuaikataulun mukauttamista tietyksi määräajaksi yrityksen erityistilanteen ja asianmukaisten perusteluiden nojalla.*
- *hyödyntämään mahdollisimman hyvin vasta käyttöön otetut Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tukimahdollisuudet yritysten perustamiseen ja yrittäjien vaihto-ohjelmien ja maatilavierailujen kehittämiseen, myös klustereiden, yritysverkostojen ja yhteistyötoimien tukemiseen maatalouden, metsätalouden, elintarvikkeiden jalostamisen alalla ja maaseudulla toteutettavan maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan parissa.*

3.3. Digitaalajan uusien liiketoimintamahdollisuuksien vapauttaminen

Tieto- ja viestintäteknikan parempi käyttö voi auttaa uusia yrityksiä menestymään. Tieto- ja viestintäteknikka on kansantalouksien keskeinen kasvunlähde, ja eurooppalaiset pk-yritykset kasvavat 2–3 kertaa nopeammin, kun ne hyödyntävät tieto- ja viestintäteknikkaa. Kuten teollisuuspolitiikkaa koskevassa komission tiedonannossa⁴³ todettiin: ”Yrittäjien on hyödynnettävä digitaalisten yhtenäismarkkinoiden potentiaalia täysimääräisesti; **näiden markkinoiden odotetaan kasvavan EU:ssa 10 prosenttia vuodessa vuoteen 2016 mennessä.**”

Digitaalistrategian ja teollisuuspolitiikan lippulaivahankkeiden pohjalta komissio auttaa yrittäjiä ja pk-yrityksiä hyödyntämään täysimääräisesti tieto- ja viestintäteknikan potentiaalia sekä uusien digitaalisten tuotteiden ja palvelujen **tarjonnan** että tämän tekniikan **kysynnän** ja älykkään käytön osalta.

Tarjontapuolella **verkkoyrittäjät** muodostavat erityisen yrittäjäluokan, joka luo verkkoa välttämättömänä osatekijänä käyttäviä uusia digitaalisia palveluita ja tuotteita. Uudet verkkoyritykset kasvavat ja kaatuvat yleensä nopeammin kuin muut yritykset, ja niiden kasvu on eksponentiaalista, mikä merkitsee suurempia tuottoja mutta myös suurempia riskejä. Ne toimivat monitahoisessa ja nopealiikkeisessä ekosysteemissä, jossa verkostoituminen ja kokeilut ovat erittäin tärkeitä. Uusien verkkoyritysten perustamiskustannukset ovat halvemmat ja aloituskynnys on matala, mikä tekee niistä houkuttelevan yritysmuodon yrittäjän uran aloittamiseen. Verkkoyrittäjät tarvitsevat tästä syystä räätälöityjä tukitoimenpiteitä, joilla vahvistetaan rakenteellisesti uusien verkkoyritysten ekosysteemiä.

Kysyntäpuolella **digitaalitekniikkaan investoiminen ei enää ole valinnanvaraista**: yritykset voivat nykyisin olla kilpailukykyisiä vain, jos ne omaksuvat digitaalitekniikan. Tämä luo mahdollisuuksia ja haasteita etenkin pk-yrityksille, sillä niillä on usein heikommat valmiudet selviytyä uusien liiketoimintamallien yhä korkeammasta teknisestä tasosta.

Digitaaliryrittäjät ovat niitä, jotka hyödyntävät täysimittaisesti digitaalisia tuotteita ja palveluja, muun muassa pilvipalveluja, liiketoimintamalliensa uudistamiseksi ja kilpailukykyä terävöittämiseksi.⁴⁴ Tietotekniikan älykästä käyttöä ja pk-yritysten integroitumista globaaleihin digitaalisiin arvoketjuihin koskevalla EU:n aloitteella sekä sähköisiä taitoja koskevalla e-Skills-aloitteella edistetään digitaalitekniikan käyttöönottoa ja liitetään pk-yritykset digitaaliseen maailmaan.

⁴³ Vahvempi eurooppalainen teollisuus talouden kasvua ja elpymistä varten – Teollisuuspolitiikkaa käsittelevän tiedonannon päivitys, COM(2012) 582, 10. lokakuuta 2012.

⁴⁴ COM(2012) 529, Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa.

Sähköisen kaupan potentiaalia osana digitaalisten yhtenäismarkkinoiden yrittäjille tarjoamia mahdollisuuksia ei edelleenkään hyödynnetä täysimääräisesti. Luottamusta sähköiseen kauppaan⁴⁵ vahvistetaan useilla erityistoimilla.

Komissio aikoo

- **luoda tietokannan** tärkeimmistä markkinasuunnitelmista ja innovatiivisista liiketoimintamalleista perustamalla verkkopohjaisia markkinavalvontamekanismeja ja tulostaulun yhteistyössä tärkeimpien sidosryhmien kanssa vuoropuhelun helpottamiseksi ja yhteisen toimintasuunnitelman aikaansaamiseksi.
- **lisätä tietoisuutta** yrittäjille ja pk-yrityksille suunnattavalla Euroopan laajuisella tiedotuskampanjalla uuden digitaalisen kehityksen eduista; kampanjalla tuodaan esiin eurooppalaisia menestystarinoita, yleiseurooppalaisia kilpailuja ja palkitsemisohjelmia, jotta yrittäjät saadaan tietoisiksi yritysten muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista liiketoimintamahdollisuuksista.
- **helpottaa verkostoitumista** uusien liiketoimintaideoiden synnyttämiseksi ja tukemiseksi muun muassa seuraavin keinoin: perustetaan **eurooppalainen mentoriverkosto**, joka antaa koulutusta, neuvontaa ja käytännön ohjausta liiketoiminnasta digitaaliaikakaudella, ja järjestetään tapahtumia, joissa sidosryhmät voivat etsiä yhteistyökumppaneita uusien kumppanuusmahdollisuuksien tutkimiseksi.
- **käynnistää verkkoyrittäjille suunnattuja erityisiä toimia**, kuten i) Startup Europe Partnership -kumppanuus asiantuntemuksen, mentoroinnin, teknologian ja palvelujen hyödyntämiseksi, ii) johtavien verkkoyrittäjien Web Entrepreneurs Leaders Club, joka kokoaa yhteen maailmanluokan verkkoyrittäjiä ja vahvistaa verkkoyrittäjyyden kulttuuria Euroopassa, iii) verkkoyrityskiihdyttimien eurooppalainen verkosto, iv) työskentely eurooppalaisten sijoittajien kanssa uusien verkkoyritysten riskipääoman ja joukkorahoituksen saannin lisäämiseksi ja v) verkkolahjakkuuksien edistäminen tukemalla massiivisia avoimia verkkokursseja⁴⁶ sekä mentoroinnin ja taitojen kehittämisen foorumien perustaminen.
- **lisätä pätevyyttä ja taitoja** tehostamalla sähköisiä taitoja koskevia komission toimia etäjohtamistaitojen, tieteellisten ja luovien alojen sekä johtamis- ja yrittäjätaitojen kehittämiseksi, jotta kyetään vastaamaan uusiin tekniikoihin ja markkinoihin.

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- **tehostamaan kansallista tai alueellista tukea uusille digitaali- ja verkkoyrityksille ja kehittämään vaihtoehtoista rahoitusta – esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan alan innovaatioasetelijärjestelmiä – alkuvaiheessa oleville uusille teknologiayrityksille.**

⁴⁵ KOM(2011) 942, 11. tammikuuta 2012, Johdonmukainen kehys luottamuksen lisäämiseksi sähköisen kaupankäynnin ja verkkopalvelujen digitaalisiin yhtenäismarkkinoihin.

⁴⁶ Ks. esimerkiksi <http://www.radicalsocientreps.org/>, <http://www.youtube.com/watch?v=iE7YRHxwoDs> ja <http://www.academicmatters.ca/2012/05/the-massive-open-online-professor/>.

- edistämään yrittäjien pääsyä julkisiin datavarantoihin (Open Data) ja suuriin datamassoihin (Big Data), joita on kerätty julkissektorin tai elinkeinoelämän tukemiin ohjelmiin, kuten Europeana-kulttuuritietokantaan.⁴⁷
- tukemaan lahjakkaimpia yrittäjiä esimerkiksi kannustamalla tutkintonsa parhain arvosanoin suorittaneita aloittamaan uransa uusissa yrityksissä.
- tukemaan käsiteltävinä olevien poliittisten aloitteiden nopeaa hyväksymistä; näitä ovat esimerkiksi tietosuojauudistus ja ehdotus yhteiseksi eurooppalaiseksi kauppalaiksi, joka madaltaa pilvipalvelujen käyttöönoton esteitä EU:ssa.
- varmistamaan, että EU:n rahastoja käytetään parhaalla mahdollisella tavalla verkko- ja digitaalialan yrittäjyyden hyväksi niihin sovellettavien sääntöjen ja prioriteettien mukaisesti.

3.4. Yritysten luovutusten helpottaminen

Vuosittain Euroopassa luovutetaan noin **450 000 yritystä, joissa on 2 miljoonaa työntekijää**. Yrityksen luovuttaminen voi kuitenkin olla niin vaikeaa, että **vuosittain saatetaan menettää arviolta 150 000 yritystä ja 600 000 työpaikkaa**⁴⁸. Tärkeimmät syyt tähän ovat hallinto- tai verotaakka, puuttuva tietoisuus tarvittavista valmisteluista ja tällaisille toimille avoimista markkinoista sekä muodollisuuksien täyttämiseen tarvittavan ajan pituus. Muita haavoittuvuutta lisääviä tekijöitä ovat yrityksen oikeudellinen muoto (yksityisyrietykset) ja sen ikä (varsinkin alle kolmivuotiaat yritykset). Tästä syystä **pienimmät yritykset ovat altteimpia yrityksen luovutuksen epäonnistumiselle**.

Nämä yritykset ovat toimivia yrityksiä, joilla on vakiintuneet tuotteet, markkinat ja asiakkaat ja siten paremmat selviytymismahdollisuudet kuin uusilla yrityksillä. Yrittäjiksi haluavien olisi syytä tietää, että **toimivan yrityksen hankkiminen voi olla houkutteleva vaihtoehto uuden yrityksen perustamiselle**. Yrityksen luovutuksesta olisi tehtävä helpompaa niin yrittäjälle, joka haluaa siirtää yrityksensä toiminnan, kuin myös ostajalle.

Yrityksen luovuttaminen sukupolvelta toiselle on perheyrietysten tunnuspiirre ja niiden suurin haaste. Perheyrietyksen luovutusta on pidettävä omistajuuden siirtona, jossa omistajuus ei ole likvidi omaisuuserä vaan jotakin, jonka perhe on rakentanut ja kehittänyt sukupolvien mittaan, arvot, perinteet ja osaaminen mukaan lukien. Perintö- ja kiinteistöveroihin sovellettavien lähestymistapojen suuret erot eri puolilla EU:ta osoittavat, että perheyrietysten luovutuksen oikeudellisessa ympäristössä on vielä paljon parantamisen varaa.

Yritysten luovutuksia on käsitelty erityisesti **pk-yrityksiä tukevassa Small Business Act -aloitteessa**⁴⁹ sekä **Small Business Act -aloitteen uudelleentarkastelussa** vuonna 2011⁵⁰ samoin kuin **vuonna 2006 annetussa komission tiedonannossa Kasvua ja työllisyyttä**

⁴⁷ Euroopan komission tuella perustettu kulttuuriportaali <http://Europeana.eu> toimii kaikkialla Euroopassa digitaaliseen muotoon muutettujen kirjojen, maalausten, elokuvien, museoesineiden ja arkistojen käyttöliittymänä.

⁴⁸ ”Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy” (2011), http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

⁴⁹ KOM(2008) 394 lopullinen, ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”).

⁵⁰ Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen uudelleentarkastelu, KOM(2011) 78 lopullinen.

edistävän Lissabonin ohjelman täytäntöönpano: Omistajanvaihdos – jatkuvuutta uudella alulla⁵¹.

Vaikka jotkin Euroopan valtiot ovat saaneet aikaan edistystä ja kehittäneet yrityksen luovutusten kannalta suotuisamman sääntelykehiksen, myös niissä **yrittäjät ja sidosryhmät** (ammattialajärjestöt, lakiasiantoimistot ja yrittäjien konsultit) **saattavat tuntea heikosti** yrityksen luovutukseen liittyvät mahdollisuudet ja tarvittavat valmistelut.

Koska yrityksen onnistuneen luovutuksen esteet ovat lähinnä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, on käynyt selväksi, että voi olla kannattavaa vertailla toimintatapoja eri puolilla Eurooppaa, jotta voidaan **vaihtaa parhaita käytäntöjä ja ryhtyä toimiin**, jotka koskevat etenkin **tietoisuuden lisäämistä yritysten luovutuksista, erityisiä luovutusten rahoitukseen suunniteltuja rahoitusjärjestelyjä, yrityksen oikeudellisen muodon muuntamista** (erityisesti mahdollisuutta luoda julkisia osakeyhtiöitä yrityksen myynnin helpottamiseksi) ja yritysten luovutuksille **avomina markkinoita**⁵².

Komissio aikoo

- *laatia tehokkaimpia ohjelmia ja parhaita käytäntöjä koskevia suuntaviivoja yritysten luovutusten helpottamiseksi, mukaan lukien toimenpiteet yritysten markkinoiden syventämiseksi ja laajentamiseksi, Euroopassa saatavilla olevien ohjelmien kartoittaminen sekä tarvittavien toimien ehdottaminen rajatylittävien yritysten luovutusten mahdollisesti jäljellä olevien esteiden poistamiseksi. Tätä varten komissio perustaa asiantuntijatyöryhmän, johon kuuluu jäsenvaltioiden edustajia ja joka vuoden 2013 aikana arvioi ja analysoi tämän alan jäljellä olevien esteiden syitä ja esittää suosituksia ja tukitoimenpiteitä näiden esteiden poistamiseksi.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *parantamaan yritysten luovutuksia koskevia oikeudellisia, hallinnollisia ja verosäännöksiä ottaen huomioon vuonna 2006 annetun yritysten luovutuksia koskevan komission tiedonannon ja vuonna 2011 annetun komission tiedonannon rajatylittävien perintöverosteiden torjumisesta EU:ssa*⁵³.
- *käyttämään olemassa olevia EU:n rahastoja niihin sovellettavien sääntöjen ja prioriteettien mukaisesti siten, että niistä tuetaan pienten ja keskisuurten yritysten luovutuksia yrittäjille, jotka aikovat jatkaa yrityksen toimintaa.*
- *parantamaan yritysten luovutuksiin liittyviä tiedotus- ja neuvontapalveluja sekä yritysten luovutuksia koskevien tietojen keräämistä ja seuranta.*
- *tekemään tehokkaasti tunnetuksi yritysten luovutuksia käsitteleviä foorumeita ja kauppapaikkoja sekä käynnistämään kampanjoita tietoisuuden lisäämiseksi kannattavien yritysten mahdollisten myyjien ja ostajien keskuudessa.*

⁵¹ KOM(2006) 117 lopullinen.

⁵² Esimerkiksi ”Business Dynamics” -tutkimuksen mukaan vain kolmannes tutkimuksen piiriin kuuluneista jäsenvaltioista tarjosi erityisiä rahoitustuotteita luovutusten tukemiseksi ja kymmenkunnassa jäsenvaltiossa aihetta koskevaa mentorointia tai koulutusta oli saatavilla vain vähän tai ei lainkaan.

⁵³ (KOM)2011 864 ja siihen liittyvä suositus 2011/856/EU perintöjen kaksinkertaisen verotuksen huojentamisesta.

- *harkitsemaan verolainsäädännön tarkistamista sen osalta, miten se vaikuttaa pienten tai keski suurten yritysten maksukykyyn sukupolvenvaihdon yhteydessä vähentämättä tuloja.*

3.5. Epäonnistumisen kääntäminen menestykseksi: uusi mahdollisuus rehellisille konkurssintekijöille

Yritystoiminnan epäonnistuminen on yrityksen perustamisen tavoin osa dynaamisia ja terveitä markkinoita. **Saatavilla olevan näytön mukaan ylivoimaisesti suurin osa (96 prosenttia) konkurseista johtuu viivästyneistä maksuista tai muista objektiivisista ongelmista** – ne ovat toisin sanoen ”rehellisiä konkurseja”, joihin ei liity yrittäjän petosta.⁵⁴ Monet konkurssilait kohtelevat kuitenkin yrittäjiä ikään kuin he olisivat vilpillisiä, ja heidän on käytävä läpi monimutkaisia menettelyjä, ennen kuin heidät voidaan vapauttaa vastuusta. Eräissä jäsenvaltioissa menettely saattaa kestää niin kauan, että yrittäjät eivät harkitse uuteen yrityshankkeeseen ryhtymistä.⁵⁵ Joissain tapauksissa he saattavat saada oikeudessa vahvistetun kiellon perustaa uusia yrityksiä koko elinajakseen tai suureksi osaksi siitä.

Vielä vastuusta vapaututtuaankin entiset konkurssintekijät ovat leimautuneita ja heidän on vaikea saada rahoitusta uutta yritystä varten. Tästä syystä monet mahdolliset yrittäjät yksinkertaisesti antavat periksi eivätkä harkitse yrittämistä uudelleen.

Tutkimusten mukaan **toista kertaa yrittävät menestyvät kuitenkin paremmin ja pysyvät toiminnassa keskimäärin pidempään kuin uusyritykset sekä kasvavat nopeammin ja työllistävät useampia työntekijöitä.**⁵⁶ Näin ollen **epäonnistuminen yrittäjänä ei saisi johtaa ”elinkautisrangaistukseen”,** jolla kielletään kaikki yrittäjätoiminta tulevaisuudessa, vaan **se olisi nähtävä mahdollisuutena oppia ja kehittyä** – näkemys, joka nykyisin jo hyväksytään täysin tieteellisen tutkimuksen perusteella. Tästä syystä kaikkiin toimiin uuden yrittäjäsukupolven kannustamiseksi on sisällyttävä vakuutus siitä, että jos yrittäjän ensimmäinen idea ei kanna, häntä ei kielletä yrittämästä koskaan uudelleen. Konkurssilainsäädännön on siksi tarjottava velkojayrityksille nopeita ja tehokkaita keinoja esittää ja periä saataviaan, ja samalla olisi perustettava nopeampia ja halvempia menettelyjä yrityksen toiminnan lopettamiseksi ja konkurssiveloista vapautumiseksi.

Komissio julkaisi viime joulukuussa tiedonannon uudesta eurooppalaisesta lähestymistavasta liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen⁵⁷ luodakseen yritysten kannalta ystävällisemmän toimintaympäristön tehostamalla kansallista maksukyvyttömyyslainsäädäntöä, mukaan luettuna vastuusta vapautumisen vaatiman ajanjakson pituus ja kustannukset. Ensimmäisenä toteutettavana toimenpiteenä komissio hyväksyi samaan aikaan myös maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen nykyaikaistamista koskevan ehdotuksen⁵⁸, jolla varmistetaan yritysten tervehdyttämistoimenpiteiden tunnustaminen rajojen yli ja jolla lisäksi mahdollistetaan saatavien ilmoittaminen toisessa jäsenvaltiossa.

⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0584:FIN:fi:PDF>.

⁵⁵ Eräissä jäsenvaltioissa yrityksen selvitysmenettely kestää noin 1–2 vuotta. Sen lisäksi kestää vielä 3–9 vuotta, ennen kun uuden yrityksen perustaminen on mahdollista.

⁵⁶ E. Stam, D. B. Audretsch ja J. Meijaard, ”Renascent Entrepreneurship”, Erasmus Research Institute of Management, 2006.

⁵⁷ COM(2012) 742, *Liiketoiminnan epäonnistuminen ja maksukyvyttömyys – uusi eurooppalainen lähestymistapa*.

⁵⁸ COM(2012) 744.

Komissio aikoo

- *käynnistää julkisen kuulemisen kootakseen sidosryhmien näkemyksiä liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen sovellettavasta uudesta eurooppalaisesta lähestymistavasta annetussa tiedonannossa kartoitetuista kysymyksistä, muun muassa uuden mahdollisuuden antamisesta rehellisille konkurssintekijöille ja vastuusta vapautumiseen kuluvan ajan lyhentämisestä ja linjaamisesta.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *lyhentämään mahdollisuuksien mukaan vuoteen 2013 mennessä rehellisen yrittäjän vastuusta vapautumista ja velkajärjestelyä konkurssin jälkeen enintään kolmeen vuoteen.⁵⁹*
- *tarjoamaan yrityksille tukipalveluja varhaisessa vaiheessa toteutettavaa saneerausta varten, neuvontaa konkurssien välttämiseksi ja tukea pk-yrityksille rakenneuudistuksia ja toiminnan uudelleenkäynnistämistä varten.*
- *tarjoamaan neuvontapalveluja konkurssin tehneille yrittäjille velkojen hallitsemiseksi ja taloudellisen ja sosiaalisen osallisuuden helpottamiseksi sekä kehittämään ”toista kertaa aloittaville” mentorointi-, koulutus- ja yritysten verkostoitusohjelmia.*

3.6. Sääntelytaakka: selkeämmät ja yksinkertaisemmat säännöt

Yrittäjien olisi oltava ”oletusasiakkaita”, joihin hallinnot sovittavat menettelyvaatimuksensa, mutta silti lähes kolme neljäsosaa eurooppalaisista pitää oman yrityksen perustamista liian vaikeana hallinnon monimutkaisuuden vuoksi.⁶⁰ Vielä useammat valittavat yrityksen toiminnalle asetetuista raskaista hallintorasitteista. Tästä tietoisena komissio sitoutui vuonna 2007 toimintaohjelmaan, jolla oli tarkoitus vähentää EU:n lainsäädännöstä johtuvaa byrokratiaa 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä.⁶¹ Marraskuussa 2011 komissio hyväksyi kertomuksen *Pienten ja keskisuurten yritysten sääntelytaakan keventäminen – Euroopan unionin sääntelyn mukauttaminen mikroyritysten tarpeisiin*⁶², jossa näkökulmaa laajennettiin viranomaisille ilmoittamisesta aiheutuvan hallinnollisen rasitteen lisäksi moniin muihin hallinnollisiin rasitteisiin ja otettiin käyttöön käänteisen todistustaakan periaate kaikkien uusien hallinnollisten rasitteiden osalta. Siinä komissio myös sitoutui parantamaan pienyritysten kuulemista ja ottamaan käyttöön tulostaulun, joka kuvaa täytäntöönpanon etenemistä jäsenvaltioissa.

⁵⁹ Kuten toukokuussa 2011 kokoontuneen kilpailukykyneuvoston päätelmissä vaadittiin.

⁶⁰ Yrittäjyyttä käsittelevä EU:n komission Flash Eurobarometri -tutkimus nro 354.

⁶¹ Toimintaohjelmassa yritysten tarpeettomien hallinnollisten rasitteiden poistamiseksi EU:ssa yksilöitiin painopistealoja, jotka tuottavat noin 80 prosenttia EU:n lainsäädännöstä sekä sen täytäntöön panemiseksi tai voimaan saattamiseksi annetuista kansallisista säännöksistä johtuvasta hallintotaakasta. Riippumattomana asiantuntijana toimineen Stoiberin ryhmän esitysten mukaisesti ehdotettiin satoja muutoksia, jotka ovat jo tuottaneet yli 40 miljardin euron vuotuiset säästöt yrityksille. Ehdotukset koskivat hyvin erilaisia aloja maataloudesta, ympäristöstä ja kalastuksesta yhtiöoikeuteen, verotukseen, tilastoihin, elintarviketurvallisuuteen ja lääkkeisiin. Suurimmat säästöjen ”aiheuttajat” ovat verolainsäädäntö (siirtyminen paperilaskuista sähköisiin laskuihin) ja yhtiöoikeus (mikroyrityksille myönnettävä poikkeus eräistä tasetta ja julkistamisvelvoitetta koskevista säännöksistä).

⁶² KOM(2011) 803 ja tiedonanto EU:n sääntelyn tilasta ks. http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_fi.htm.

Komissio on tehnyt ehdotuksia, jotka menevät 25 prosentin vähennystavoitetta pidemmälle. EU:n lainsäätäjä on hyväksynyt toimenpiteitä, joiden arvo on 30,8 miljardia euroa yritysten vuotuisina säästöinä. Tämä on 25 prosenttia hallintotaakasta, jonka on arvioitu olevan 123,8 miljardia euroa. Hallintotaakkaa voitaisiin vähentää vielä 5,5 prosentilla, jos Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät komission tekemät lisäehdotukset.

Huomattavia säästöjä on saavutettu **verolainsäädännön** (siirtyminen paperilaskuista sähköisiin laskuihin) ja yhtiöoikeuden aloilla (mikroyrityksille myönnettävä poikkeus eräistä tasetta ja julkistamisvelvoitetta koskevista säännöksistä). Esimerkiksi laskutusdirektiivillä⁶³ on otettu käyttöön paperilaskujen ja sähköisten laskujen yhtäläinen kohtelu, eivätkä jäsenvaltiot enää saa määrätä, että sähköisissä laskuissa on käytettävä jotain tiettyä teknologiaa⁶⁴. Edistystä on saavutettu myös **tullilainsäädännön** uudenaikaistamisessa, pk-yritysten tilastoihin liittyvien raportointivelvollisuuksien vähentämisessä ja hyvin monilla muilla aloilla kaikissa jäsenvaltioissa.⁶⁵

Tarpeettoman ja kohtuuttoman hallintotaakan vähentäminen on edelleen komission poliittisen asialistan kärjessä. Tätä varten 1. lokakuuta 2012 käynnistettiin jäsenvaltioissa järjestettävien konferenssien lisäksi julkinen kuuleminen, jolla on tarkoitus määrittää **kymmenen yrityksille eniten rasitusta aiheuttavaa EU:n säädöstä.**⁶⁶ Tämän kuulemisen tulokset ja niiden tarkempi analyysi otetaan huomioon arvioitaessa EU:n sääntelyn uudelleentarkastelun tarvetta tietyillä aloilla.

Yrityksiin kohdistuvien sääntelyvelvoitteiden olisi oltava selkeitä ja yksinkertaisia. Sen lisäksi, että selkeät sääntelypuitteet suojaavat kansanterveyttä, työterveyttä ja -turvallisuutta sekä ympäristöä, niiden avulla voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset, reilu ja vapaa kilpailu, liiketoiminnan varmuus ja markkinoiden ennustettavuus. Älykkäällä sääntelyllä voidaan edistää myös innovointia niin, että eurooppalaiset yritykset pääsevät johtasemaan keskeisen teknologian ja palvelujen alalla. Kaksinkertaiset tai koordinoimattomat lupajärjestelmät olisi kuitenkin poistettava. Samoin työläiset muodollisuudet, kuten velvollisuus todistaa julkisten asiakirjojen (esimerkiksi yritysten rekisterien) aitous, olisi poistettava sisämarkkinoilla toimivien yritysten toiminnan osalta.

Byrokratiaa olisi poistettava tai vähennettävä aina kun mahdollista **kaikkien yritysten** ja erityisesti mikroyritysten osalta, mukaan lukien **itsenäiset ammatinharjoittajat ja vapaiden ammattien harjoittajat**, jotka ovat erityisen haavoittuvia byrokratian rasitteille pienemmän kokonsa ja henkilö- ja taloudellisten resurssiensa niukkuuden vuoksi. Samalla jäljellä olevat tarpeettomat ja perusteettomat esteet, jotka haittaavat vapaisiin ammatteihin pääsyä, olisi poistettava.

⁶³ Neuvoston direktiivi 2010/45/EU, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2010, yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta laskutussääntöjen osalta.

⁶⁴ On arvioitu, että jos kaikki yritykset ottavat käyttöön sähköisen laskutuksen, säästöjä syntyisi keskipitkällä aikavälillä 18 miljardia euroa.

⁶⁵ Parhaiden käytäntöjen luettelo löytyy hallinnolliseen rasitukseen liittyviä kysymyksiä käsittelevän korkean tason ryhmän antaman raportin ”Europe can do better” kattavista liitteistä (marraskuu 2011) verkko-osoitteesta http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signature_en.pdf.

⁶⁶ Kuuleminen: ”Kymmenen pk-yrityksille eniten rasitusta aiheuttavan säädöksen määrittäminen” http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-new/index_fi.htm.

Julkisten hankintojen alalla pk-yrityksiä ja rajatylittäviä tarjoajia haittaavat hallinnolliset vaatimukset (esimerkiksi todistusasiakirjojen toimittaminen), tiedonsaannin ongelmat ja joskus hankintaviranomaisten suhteettomat vaatimukset. Pk-yritysten osuus julkisten hankintasopimusten saajista ei ole muuttunut oleellisesti vuoden 2002 jälkeen. Tärkein pk-yritysten osallistumiseen vaikuttava tekijä on sopimuksen koko – pk-yritykset eivät pysty tekemään tarjouksia suuriin julkisiin hankintasopimuksiin tai täyttämään niiden ehtoja, ja yleisesti ottaen yli 300 000 euron arvoiset sopimukset ylittävät niiden valmiudet. Sopimusten jakaminen osiin, joiden yhteisarvo ylittäisi tietyt kynnsarvot, lisäisi sellaisten sopimusten määrää, joista pk-yritykset voisivat kilpailla.

Lisäksi komissio suosittelee jäsenvaltioille, että ne jatkavat työmarkkinoiden uudenaikaistamista yksinkertaistamalla työlaainsäädäntöä ja kehittämällä joustavia työjärjestelyjä, lyhytaikaiset työjärjestelyt mukaan luettuna.⁶⁷

Lisäksi yritysten pitäisi voida luottaa saavansa **asiantuntevaa neuvontaa ja apua** kohdatessaan väärin sovellettua sisämarkkinalainsäädäntöä. Komission SOLVIT-verkosto on toiminut tällä alalla kymmenen viime vuoden ajan.

Yrittäjien olisi myös voitava saada keskitetyistä asiointipisteistä kattavat tiedot luvista, hallinnollisista menettelyistä, rahoituksesta ja julkisesta tuesta. Yrittävä Eurooppa -palkinnon vuonna 2011 saaneen ”Barcelonactivan” kaltaisia yrittäjien keskitettyjä asiointipisteitä olisi laajennettava. Lisäksi komissio on äskettäin käynnistänyt uuden ”Sinun Eurooppasi” -portaalin, joka sisältää **EU:n rahoitusvälineitä koskevan keskitetyn yhteyspisteen**.⁶⁸ Useampien hallinnollisten menettelyjen olisi oltava yritysten käytössä verkossa, myös rajatylittävästi. Jäsenvaltioita kannustetaan kehittämään palveludirektiivin nojalla perustettuja keskitettyjä asiointipisteitä niin, että ne kattavat useampia menettelyitä, noudattavat yritysten elinkaariajattelua ja ovat monikielisiä ja nykyistä käyttäjäystävällisempiä.

Komissio aikoo

- *pyrkii edelleen tarmokkaasti vähentämään ehdotetun EU:n lainsäädännön aiheuttamaa hallinnollista rasitetta etenkin niillä aloilla, joilla tämä rasite on suurin.*
- *ilmoittaa, miten se arvioi uudelleen ja tarkistaa EU:n lainsäädäntöä vähentääkseen tarpeetonta tai kohtuutonta rasitetta kymmenellä alalla, jotka aiheuttavat eniten rasitetta. Esitetään myös hallintotaakkaa muilla aloilla vähentäviä lainsäädäntöaloitteita, kuten sähköisen laskutuksen edistämistä julkisten hankintojen alalla ja liiketoiminnan helpottamista vakiomuotoisella alv-ilmoituksella.*⁶⁹
- *ehdottaa lainsäädäntöä, jolla poistetaan työläästä todentamisvaatimukset julkisilta asiakirjoilta, joita pk-yritysten on toimitettava harjoittaakseen rajatylittävää liiketoimintaa sisämarkkinoilla.*

⁶⁷ *Tavoitteena työllistävä elpyminen*, 18.4.2012, COM(2012) 173 final. Ks. myös ”Obstacles to growth - Recruiting the first employee”, First Employee -asiantuntijaryhmän raportti, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/first_emp/1st_emp_en.pdf

⁶⁸ Tämä on tulosta komission toimintasuunnitelmasta pk-yritysten rahoituksen saannin parantamiseksi (KOM(2011) 870 lopullinen).

⁶⁹ Komission työohjelma vuodeksi 2013 (COM(2012) 629 final).

- perustaa työryhmän arvioimaan vapaiden ammattien harjoittajien erityistarpeita yksinkertaistamisen, kansainvälistymisen ja rahoituksen saannin kaltaisissa kysymyksissä.
- seurata edistystä palveludirektiiviin perustuvien keskitettyjen asiointipisteiden avulla ja kannustaa jäsenvaltioita omaksumaan yritysystävällisempi lähestymistapa.
- ryhtyä toimiin sen varmistamiseksi, että useammat yritykset saavat apua SOLVIT-verkoston avulla silloin, kun viranomaiset loukkaavat niiden oikeuksia sisämarkkinoilla. Yritys-Eurooppa-verkoston olisi autettava yrityksiä niin, että ne voivat tosiasiallisesti päästä SOLVIT-verkostoon ja käyttää sitä. Kartoitetaan kaikki olemassa olevat yrittäjille tarkoitetut EU:n tason resurssit, jotta taataan selkeys ja saavutettavuus ja vältetään päällekkäisyyksiä ja vanhentuneita tietoja.

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- lyhentämään yritystoiminnan aloittamiseen tarvittavien lupamenettelyjen keston yhteen kuukauteen vuoden 2015 loppuun mennessä.⁷⁰
- panemaan vuoteen 2013 mennessä kaikilta osin täytäntöön eurooppalaiset käytännesäännöt, joilla parannetaan pk-yritysten mahdollisuuksia saada julkisia hankintasopimuksia.
- jatkamaan työmarkkinoiden uudenaikaistamista yksinkertaistamalla työläinsäädäntöä ja kehittämällä joustavia työjärjestelyjä, mukaan luettuna lyhytaikaiset työjärjestelyt.⁷¹
- laajentamaan keskitetyt asiointipisteet kattamaan useampia taloudellisen toiminnan lajeja ja tekemään niistä käyttäjäystävällisempiä.
- perustamaan yrittäjille tarkoitettuja keskitettyjä asiointipisteitä, joihin kootaan yhteen kaikki yritysten tukipalvelut, mukaan lukien perinteisen ja epätavanomaisen rahoituksen saantia koskeva mentorointi, välitys ja neuvonta, pääsy ”yrityshautomoihin” ja ”yrityskiihdyttiin” ja nuorten yritysten varhaisen kansainvälistymisen tukeminen. Kumppanuuteen perustuvan lähestymistavan varmistamiseksi kaikkien asianomaisten sidosryhmien, myös koulutuksen järjestäjien, olisi osallistuttava tähän.

4. TOIMINTA-ALA 3 – ROOLIMALLIT JA ERITYISTEN KOHDERYHMIEN TAVOITTAMINEN

4.1. Uusia näkemyksiä: yrittäjät roolimalleina

Euroopassa on suhteellisen vähän tunnettuja yrittäjien menestystarinoita. Tämä johtuu siitä, että yrittäjyyttä ei ole pidetty ensisijaisena uravalintana. Euroopassa on harvinaista, että

⁷⁰ ”Business Dynamics” -tutkimuksessa vuodelta 2010 todettiin, että seitsemässä tutkimukseen kuuluneista 33:sta Euroopan valtiosta viiden malliyrityksen oli mahdollista hankkia kaikki tarvittavat luvat 30 päivässä.

⁷¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0750:FIN:FI:PDF>, sivu 10.

”yrittäjä” on arvostetuimpien ammattien kärkipäässä. Vaikka yrittäjät luovat työpaikkoja ja saavat talouden pyörät pyörimään, heidän menestystarinoitaan ei esitellä tiedotusvälineissä esimerkkeinä muille. Tästä syystä yrittäjän ura on varsin kaukana kärjestä nuorten luettelossa houkuttelevista ammasteista, ja tämä toimii pelotteena niille, jotka saattaisivat haluta ryhtyä yrittäjiksi.

Tärkeä tekijä yrittäjyyskulttuurin muuttamiseksi on näin ollen **yrittäjistä vallitsevan käsityksen muuttaminen viestimällä käytännönläheisesti ja myönteisesti** yrittäjien saavutuksista, heidän yhteiskunnallisesta arvostaan ja uuden yrityksen perustamisen tai yrityksen ostamisen tarjoamista uramahdollisuuksista. Jotta tähän päästään, yrittäjien näkyvyyttä roolimalleina on lisättävä ottaen samalla huomioon yrittäjäprofiilien ja menestykseen johtavien teiden moninaisuus. Tiedottamalla selkeästi ja kiinnostavasti yrittäjän uran haasteista ja palkkioista voidaan torjua kielteisiä vaikutelmia. Vastaava laaja julkinen keskustelu etenkin tiedotusvälineissä on näin ollen välttämätön, jotta yrittäjistä vallitseva kuva voidaan muuttaa perin pohjin. Julkisia ja yksityisiä instituutioita olisi kannustettava painottamaan yrittäjien sosiaalista ja taloudellista merkitystä paitsi legitimiin uravalintaan myös äärimmäisen tärkeänä seikkana niin kansallisella kuin EU:n ja kansainvälisellä tasolla.

Komissio aikoo

- *perustaa ”pk-yritysten viikon” puitteissa Euroopan laajuisen ”EU:n yrittäjyyspäivän” keskiasteen koulutuksen viimeisellä luokalla oleville opiskelijoille. Tapahtumiin voisi sisältyä tapaamisia yrittäjien kanssa, tapaustutkimuksia, luentoja, seminaareja ja yritysten avointen ovien päiviä.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *tehostamaan yrittäjyyttä edistäviä toimia ja nimittämään tunnettuja yrittäjiä kansallisiksi yrittäjälähettiläiksi, jotka antavat yrittäjyydelle kasvot kotimaissaan. Heidän tehtävänä on tehdä tunnetuksi yrittäjyyden yhteiskunnallista arvoa, painottaa yrittäjätaitojen ja -kokemuksen kehittämisen merkitystä koulutuksessa ja korostaa yrittäjyyttä uramahdollisuutena.*
- *ottamaan erilaiset liiketoimintamallit ja oikeudelliset asemat paremmin huomioon kansallisissa tai paikallisissa yritysten tukijärjestelmissä ja kehittämään sosiaalisen yrittäjyyden koulutusta.*

4.2. Uusia näköaloja: naisten, ikääntyneiden, maahanmuuttajien, työttömien ja nuorten tavoittaminen

Nuoret, naiset, vammaiset ja/tai maahanmuuttajat ovat väestöryhmiä, jotka ovat aliedustettuina yrittäjien ja etenkin uusien yritysten perustajien keskuudessa. Euroopan on annettava heille mahdollisuuksia yrittäjyyteen, joka luo työpaikkoja, lisättävä heidän taloudellista ja sosiaalista vaikutusvaltaansa ja hyödynnettävä heidän luovia ja innovatiivisia kykyjään. Luotaessa tällaisia mahdollisuuksia on otettava huomioon, miten eri ryhmien tarpeet, odotukset ja normit vaikuttavat siihen, kuinka neuvoja ja tietoa annetaan ja otetaan vastaan. Toimien olisi perustuttava yhdennettyyn tukijärjestelmään, jolla edistetään inhimillistä pääomaa sekä tarjotaan taloudellista tukea. Sen lisäksi, että toteutetaan kunkin ryhmän tarpeisiin mukautettuja erityistoimia, kaikille ryhmille olisi tarjottava yrittäjäkoulutusohjelmia, jotka on suunniteltu ja joita tarjotaan yhteistyössä koulutuksen järjestäjien, nuorisojärjestöjen, tavallisten yritysneuvojien ja rahoituslaitosten kanssa.

4.2.1. Naiset

Naisten osuus Euroopan väestöstä on 52 prosenttia, mutta vain kolmasosa EU:n itsenäisistä ammatinharjoittajista tai yritysten perustajista.⁷² **Näin ollen naisissa on Euroopassa suuri yrittäjäpotentiaali.** Perustaessaan ja johtaessaan yritystä naiset kohtaavat miehiä enemmän vaikeuksia lähinnä rahoituksen saannissa, koulutuksen saannissa, verkostoitumisessa ja yrityksen ja perhe-elämän yhteensovittamisessa.⁷³

Potentiaalisille naisyrittäjille olisi tiedotettava yritysten tukiohjelmista ja rahoitusmahdollisuuksista.

Vuonna 2009 komissio perusti naisyrittäjien lähettiläiden eurooppalaisen verkoston. Näiden lähettiläiden on tarkoitus toimia innoittavina roolimalleina mahdollisille naisyrittäjille. Tämän jatkoksi perustettiin vuonna 2011 **eurooppalainen naisyrittäjien mentorien verkosto, joka antaa vapaaehtoista neuvontaa uusia yrityksiä perustaville ja johtaville naisille.** Vuonna 2012 komissio teki ehdotuksen sukupuolten tasapainon parantamisesta julkisesti noteerattujen yhtiöiden johtokunnissa. Vaikka johtokunnan jäsenyys edellyttää erilaisia pätevyyskyitä ja taitoja kuin yrittäjäyys, naisten määrän lisääminen ylemmissä johtotehtävissä voisi toimia roolimallina muille naisille. Nähdessään nykyistä useampia urallaan menestyneitä naisia muut naiset ymmärtävät, että heillä on mahdollisuuksia menestyä työmarkkinoilla.

Voimassa olevan sukupuolten tasa-arvoa koskevan lainsäädännön, etenkin direktiivin 2010/41/EY⁷⁴, tehokas täytäntöönpano edistää naisten yrittäjyyttä entisestään.

Komissio aikoo

- *perustaa naisyrittäjiä varten Euroopan laajuisen verkkopohjaisen mentoroinnin, neuvonnan, koulutuksen ja yritysverkostoitumisen foorumin, jolla nykyiset kansallisten lähettiläiden ja mentorien verkostot tuodaan verkkoon, syvennetään niiden tarjontaa ja laajennetaan niiden tavoitavuutta, ja tukea naisten yrittäjyyttä kansallisella ja alueellisella tasolla edistämällä jäsenvaltioiden välistä parhaiden käytäntöjen vaihtoa.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *laatimaan ja toteuttamaan kansallisia naisten yrittäjyyttä koskevia strategioita, joilla pyritään lisäämään naisjohtoisten yritysten osuutta.*
- *keräämään sukupuolten mukaan eriteltyä tietoa ja laatimaan vuosittain kansallisia raportteja naisyrittäjien tilanteesta.*
- *jatkamaan ja laajentamaan olemassa olevia naisyrittäjien lähettiläiden ja naisyrittäjien mentorien verkostoja.*

⁷² Eurostat: "Statistics in focus: the entrepreneurial gap between men and women" (30/2007).

⁷³ Ks. esim. O. Bekh, ETF Women's Entrepreneurship Development, Policy Brief (2012); A. Lesina, F. Lotti: "Do Women Pay More for Credit? Evidence from Italy", NBER Working Paper (2008); "Women in business and decision-making", Eurochambres (2004).

⁷⁴ EUVL L 180, 15.7.2010, s. 1.

- *toteuttamaan toimia, joiden avulla naiset voivat riittävän hyvin tasapainottaa työ- ja perhe-elämänsä, perustamalla asianmukaisia ja kohtuuhintaisia hoitopalveluja lapsille ja huollettaville ikääntyneille, hyödyntäen mahdollisimman hyvin maaseuturahaston, EAKR:n ja ESR:n tarjoamat tukimahdollisuudet.*

4.2.2. Ikääntyneet

Ikääntyneet ovat yrittäjyyden kannalta arvokas voimavara. Vuosien 1990 ja 2010 välillä yli 50-vuotiaiden kansalaisten osuus lisääntyi Euroopassa 32,1 prosentista 36,5 prosenttiin, ja Euroopan väestön keski-ikä odotetaan nousevan tulevina vuosikymmeninä. Joka vuosi eläkkeelle siirtyy yhä suurempi korkeasti koulutettujen ja kokeneiden aikuisten ryhmä, eikä yhteiskunta ole toistaiseksi ollut tarpeeksi innovatiivinen työllistääkseen heitä ja hyötyäkseen heidän osaamisestaan ja taidoistaan. Saamalla heidät osallistumaan sekä yritysten perustamiseen että uusien ja nykyisten yrittäjien tukemiseen hyödynnetään mahdollisimman hyvin heidän runsas kokemuksensa, joka on vaarassa kadota heidän siirtyessään eläkkeelle, edistetään sukupolvien välistä oppimista ja varmistetaan osaamisen siirto.

Kun ihmiset elävät pidempään ja terveempinä, perinteiset eläkkeelle siirtymisen mallit ja vaihtoehdot alkavat muuttua. Ikääntyneiden, jotka haluavat perustaa yrityksen ensi kertaa, olisi voitava hyödyntää kaikkia olemassa olevia tukipalveluja.

Ikääntyneet yrittäjät voivat olla arvokas voimavara myös muille yrittäjille. Eläkkeelle siirtyneillä yrittäjillä on arvokasta osaamista ja kokemusta, joka voi tehdä yrityksen perustamisesta ja johtamisesta helpompaa kokemattomalle perustajalle. Tämä osaaminen on arvokasta eurooppalaista älyllistä pääomaa, ja sitä olisi hyödynnettävä mahdollisimman hyvin. Eurooppa voisi ottaa esimerkiksi Irlannin ”Senior Enterprise”- ja Ranskan ”Maillage”-ohjelmista, joilla kannustetaan motivoituneita ikääntyneitä toimimaan vapaaehtoisina mentoreina, mahdollisina yritysten ostajina tai niihin investoivina sijoittajina tai väliaikaisina johtajina, jotka auttavat haavoittuvassa asemassa olevia uusia yrityksiä tai siirtymävaiheessa olevia yrityksiä.⁷⁵

Komissio aikoo

- *Tukea sellaisten parhaiden käytäntöjen vaihtoa, joilla ikääntyneitä johtajia ja yrittäjiä autetaan mentoroimaan uusia yrittäjiä, ja yrittäjien keskinäistä ja sukupolvien välistä mentorointia, jossa vaihdetaan tärkeitä taitoja, kuten tieto- ja viestintätekniikkataitoja ja ikääntyneiden kokemuksia.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *tukemaan ikääntyneitä yrittäjiä, jotka ovat kiinnostuneita siirtämään osaamistaan uusille yrittäjille, ja saattamaan ikääntyneitä yrittäjiä yhteen kokemattomien yrittäjien kanssa niin, että he voivat luoda tiimejä, joilla on laajemmat taidot.*
- *varmistamaan, että ikääntyneiden yrittäjien ja eläkkeelle siirtyneiden johtajien osallistuminen hankkeisiin sopii yhteen heidän eläkenäkymiensä kanssa.*

⁷⁵

Toinen esimerkki siitä, mitä voidaan saavuttaa, on yhdysvaltalainen *Service Corps of Retired Executives (SCORE)*, joka perusti 13 000 vapaaehtoisen verkoston. Näiden asiantuntijaneuvot auttoivat luomaan yli 67 000 työpaikkaa vuonna 2011.

4.2.3. Maahanmuuttajat yrittäjinä

Maahanmuuttajat perustivat 52 prosenttia Piilaaksossa vuosien 1995 ja 2005 välillä perustetuista uusista yrityksistä, ja Israelin menestys on paljolti sen maahanmuuttajaväestön ansiota. **OECD:n mukaan maahanmuuttajat ovat yrittäjähenkisempiä kuin alkuperäisväestö, ja ulkomailla syntynyt itsenäinen ammatinharjoittaja, joka omistaa pienen tai keski-suuren yrityksen, luo 1,4–2,1 uutta työpaikkaa.⁷⁶ Maahanmuuttajat tarjoavat merkittävän yrittäjäpotentiaalin Euroopassa.** Tällä hetkellä eurooppalaiset maahanmuuttajien yritykset ovat kuitenkin mikroyrityksiä, joissa on hyvin vähän tai ei lainkaan palkattuja työntekijöitä. Ne ovat myös liikevaihdoltaan ja tuotoltaan pieniä verrattuina kotimaisiin yrityksiin. Pätevät maahanmuuttajat kohtaavat usein oikeudellisia vaikeuksia ja heidän ulottuvillaan olevat työmarkkinat ja uramahdollisuudet ovat rajallisia, ja tämä ohjaa heitä itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi. Sitä vastoin eräät kolmannet maat harjoittavat erityisen houkuttelevaa maahanmuuttopolitiikkaa helpottaakseen yrittäjien muuttamista maahan. Myös epäsuotuisemmassa asemassa olevien heikosti koulutettujen maahanmuuttajaryhmien asemaan olisi puututtava. Vaikka maahanmuuttajat perustavat enemmän yrityksiä kuin muu väestö, he epäonnistuvat useammin tiedon, osaamisen ja kielitaidon puutteen vuoksi.⁷⁷

EU on julkisesti tunnustanut, että maahanmuuttajayrittäjät voivat antaa tärkeän panoksen kestäväan kasvuun ja työllisyyteen. Eurooppalaisessa toimintasuunnitelmassa kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista varten⁷⁸ korostetaan maahanmuuttajien tärkeää roolia yrittäjinä ja todetaan, että ”maahanmuuttajien tärkeää roolia yrittäjinä samoin kuin heidän luovuuttaan ja innovointivalmiuksiaan olisi vahvistettava”. On tärkeää, että yrittäjyyttä Euroopassa rohkaisevissa toimita otetaan täysimittaisesti huomioon tämän ryhmän yrittäjäpotentiaali. Erittäin päteviä kolmansien maiden kansalaisia voidaan jo nyt päästää EU:hun työntekijöiksi ns. sinistä korttia koskevan direktiivin⁷⁹ nojalla. Kansallisissa ja EU:n toimita olisi myös otettava huomioon pätevien maahanmuuttajien potentiaali yritysten ja työpaikkojen luomista ajatellen. Tukitoimenpiteiden ja poliittisten aloitteiden olisi erityisesti autettava houkuttelemaan lahjakkaita yrittäjiksi aikovia henkilöitä, jotka haluaisivat perustaa Eurooppaan sijoittautuneita maailmanlaajuisia yrityksiä.

Komissio aikoo

- *ehdottaa poliittisia aloitteita maahanmuuttajayrittäjien houkuttelemiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi jo EU:ssa olevien tai EU:hun muista syistä kuin yritystä perustamaan tulevien maahanmuuttajien keskuudessa jäsenvaltioiden ja myös paikallisyhteisöjen kehittämien parhaiden käytäntöjen pohjalta.*
- *tutkia mahdollisuutta ehdottaa lainsäädäntöä, jolla pyritään poistamaan yritysten perustamista haittaavat oikeudelliset esteet ja antamaan maahanmuuttajayrittäjille pysyvä oleskelulupa.*

⁷⁶ OECD (2010), ”Open for Business; Migrant Entrepreneurship in OECD Countries”, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264095830-en>.

⁷⁷ Rath, J., Eurofound (2011): Promoting ethnic entrepreneurship in European cities, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg. Saatavilla verkko-osoitteessa <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/38/en/2/EF1138EN.pdf>.

⁷⁸ KOM(2011) 455 lopullinen ja SEC(2011) 957 lopullinen.

⁷⁹ Neuvoston direktiivi 2009/50/EY.

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *poistamaan laillisesti maahan tulleiden maahanmuuttajayrittäjien yritysten perustamista haittaavat esteet esimerkiksi harkitsemalla aloitteita, joilla annetaan päteville maahanmuuttajayrittäjille tai eurooppalaisesta yliopistotason koulutuslaitoksesta valmistuneille maahanmuuttajille pysyvä oleskelulupa, jotta he voivat perustaa yrityksen Euroopassa; oleskelulupaa voidaan jatkaa, jos ennalta määritellyt työpaikkojen luomista, liikevaihtoa tai uuden rahoituksen hankkimista koskevat tavoitteet saavutetaan.*
- *helpottamaan maahanmuuttajayrittäjien ja mahdollisten maahanmuuttajayrittäjien tiedonsaantia ja verkostoitumista esimerkiksi perustamalla asianmukaisia tiedotuskeskuksia alueille, joilla asuu paljon maahanmuuttajia.*

4.2.4. Työttömät, varsinkin nuoret

Koska kaikkialla Euroopassa on paljon työttömiä, olisi perustettava yrittäjyyttä tukevia järjestelmiä, joilla kannustetaan yritysten perustamista keinona päästä pois työttömyydestä.⁸⁰ Muutamat yritystoiminnan kehittämisen tukijärjestelmät on kohdennettu nimenomaan työttömille nuorille.⁸¹

Kaikkeen yritystoiminnan kehittämisen tukeen olisi sisällyttävä edelleen ohjaavia tietoja sekä linkkejä tukipalveluihin, neuvontapalveluihin, yritysvalmennukseen ja mentorointiin. Tällainen tuki voi myös käsittää tiettyjen taitojen (esimerkiksi mahdollisuuksien tunnistaminen, liiketoiminnan suunnittelu, rahoitushallinto, myynti ja markkinointi) antamisen, joka tapahtuu joko epävirallisesti (esimerkiksi mentorijärjestelmän avulla) tai virallisemmin koulutuksen avulla. Tuki olisi kohdennettava ryhmille, joilla on suurin potentiaali (esimerkiksi työttömät ammatitaitoiset työntekijät, naiset tai nuoret), ja sen olisi perustuttava työväilypalvelujen, yritystuen ja rahoituksen tarjoajien tiiviiseen yhteistyöhön. Tavoitteena on auttaa työttömiä siirtymään tehokkaasti itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi, parantaa heidän yritystensä kestävyyttä ja räätälöidä tuki ryhmille, jotka saattavat tarvita lisäresursseja, kuten nuorille tai niille, joita ei ehkä tavoiteta parhaiten perinteisillä yritystuen kanavilla.

Oli myös kiinnitettävä huomiota työttömiin yleensä, varsinkin niihin, joilla jo on taitoja ja pätevyyttä, jotka yritysvalmennuksen ja mentoroinnin avulla voitaisiin muuntaa itsenäisten ammatinharjoittajien yrityksiä.

Komissio aikoo

- *käynnistää vuonna 2014 sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman puitteissa mikrorahoitusjärjestelyn, joka kohdennetaan haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, mukaan lukien henkilöt, jotka ovat menettäneet tai vaarassa menettää työpaikkansa tai joilla on vaikeuksia päästä tai palata työmarkkinoille.*

⁸⁰ Nuoret töihin, COM(2012) 727.

⁸¹ Ks. erityisesti Euroopan komission ja OECD:n asiakirja nuorten yrittäjyydestä Euroopassa, joka on saatavilla verkko-osoitteessa http://ec.europa.eu/youth/news/20120504-youth-entrepreneurship-employment_en.htm

- *tarjota Euroopan sosiaalirahaston kautta teknistä apua, jossa keskitytään muun muassa perustamaan tukijärjestelmiä nuorille yritysten perustajille ja sosiaalisille yrittäjille.*
- *järjestää Progress-mikrorahoitusjärjestelyn yhteydessä kesäkuussa 2013 mikrorahoituksen ja sosiaalisen yrittäjyyden sidosryhmäfoorumin, jolla pyritään saamaan paikalliset rahoitusvälittäjät edistämään vihreän talouden yrittäjätoimintaa.*
- *analysoida yhdessä OECD:n kanssa laadittavassa vuotuisessa yrittäjyyttä koskevassa raportissaan 2013 työttömien yrittäjyystilannetta. Raportissa esitetään nykytilanteen analyysi, esimerkkejä hyvistä käytännöistä ongelman ratkaisemiseksi ja toimintasuosituksia.*
- *analysoida julkisten työvoimapalvelujen panosta selvittävän tutkimuksen ”Self-employment and entrepreneurship: the contribution of Public Employment Services to job creation” tuloksia ja järjestää niitä koskevan tiedotustilaisuuden julkisille työvoimapalveluille kesäkuussa 2013.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan

- *yhdistämään julkiset työvoimapalvelut yritysten tukipalveluihin ja (mikro)rahoituksen tarjoajiin, jotta työttömiä autetaan löytämään tie yrittäjyyteen.*
- *puuttumaan työttömyyden ongelmaan suunnittelemalla työttömiä nuoria varten yrityskoulutusohjelmia, jotka sisältävät selvästi määritellyjä vaiheita: profilointi, suunnittelu, toiminnan aloittaminen, vakiintuminen ja kasvu; kussakin vaiheessa tarjotaan erilaisia palveluja (neuvonta, koulutus ja pätevoityminen, mentorointi ja mikroluottojen saanti) yhteistyössä nuorisojärjestöjen ja muiden organisaatioiden, tavallisten yritysneuvojien ja rahoituslaitosten kanssa.*
- *käynnistämään aktiivisia työmarkkinaohjelmia, joilla annetaan taloudellista tukea kaikille työttömille yrityksen perustamista varten.*
- *perustamaan ja toteuttamaan yhteistyössä koulutusjärjestelmien kanssa monien jäsenvaltioiden menestyksellisiin malleihin perustuvia työttömille tarkoitettuja yrittäjäkoulutusohjelmia, joilla heitä autetaan pääsemään (tai palaamaan) yritys-elämään yrittäjinä; nämä ohjelmat toimitetaan sisäänpääsytenä toisen mahdollisuuden tarjoavaan koulutukseen.*

5. PÄÄTELMÄT

Nykyisessä talouskriisissä **uudet ja nuoret yritykset ovat keskeinen tekijä luotaessa Eurooppaan työllistävää elpymistä**. Perustettavien yritysten vähyys, suureen vaihtuvuusasteeseen ja eurooppalaisten yritysten matalaan kasvuun liittyvät ongelmat ovat hyvin tiedossa. On aika ryhtyä toimiin, joiden avulla Euroopan yrittäjät – ja Eurooppa kokonaisuudessaan – voivat muuttua sopeutuvammiksi ja luovemmiksi ja vaikuttaa enemmän kansainväliseen kilpailuun, joka on vaativampaa ja nopeampaa kuin koskaan aikaisemmin.

Sysäyksen antamiseksi Euroopan yrittäjille ja yrittäjätoiminnan edistämiseksi komission ja jäsenvaltioiden on pyrittävä samanaikaisesti palauttamaan luottamus, luomaan yrittäjille

mahdollisimman hyvä toimintaympäristö asettamalla heidät yritystoimintaa koskevan politiikan ja käytännön keskipisteeseen sekä muuttamaan yrittäjyyden kulttuuri perin pohjin.

Esimerkit onnistumisista kaikkialta Euroopasta osoittavat, että on olemassa hyviä käytäntöjä, joiden avulla yrittäjät voivat menestyä ja kasvaa. Euroopan on hyödynnettävä täysimittaisesti näitä kokemuksia poistaakseen esteet ja lakkauttaakseen työläävät vaatimukset, jotka haittaavat yritystoimintaa. **Yrittäjät olisi tunnustettava työpaikkojen ja vaurauden luojiksi** kaikkien jäsenvaltioiden hallinnoissa. Lisäksi Euroopan on muututtava paikaksi, johon kansainvälisesti kyvykkäimmät yrittäjälahjakkuudet ovat tervetulleita: sääntely- ja tukikehysten olisi houkuteltava yritysten perustajia maailman muilta alueilta tulemaan Eurooppaan esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Itä-Aasian sijasta. Vain tällaisen asenteen avulla voidaan saada aikaan kauaskantoista edistystä seuraavilla keskeisillä aloilla: oikeasuhtaisemmat ja yksinkertaisemmat sääntelyvaatimukset, rahoituksen saanti, uusien yritysten tukeminen, yritysten luovutukset ja tehokkaat konkurssimenettelyt sekä kunnollinen uusi mahdollisuus epäonnistuneille rehellisille yrittäjille.

Vaikka nämä tekijät ovat välttämättömiä, ne yksinään eivät kuitenkaan riitä eurooppalaisen yrittäjyyden elvyttämiseksi. Eurooppalaisten tärkeimmät yrityksen perustamisen syyt ovat itsensä toteuttaminen ja työajan ja -paikan joustavuus eivätkä hyvät puite-ehdot.⁸² Tästä syystä **eurooppalaista kulttuuria on muutettava voimakkaasti kohti uudenlaista yrittäjyyden käsitetä**, jossa annetaan julkista tunnustusta menestyksestä, tuodaan esiin yrittäjien panosta Euroopan vaurauteen ja esitellään yrittäjän uran tarjoamia palkkioita.

Näistä syistä on välttämätöntä investoida yrittäjistä vallitsevan yleisen käsityksen muuttamiseen, yrittäjäkoulutukseen ja yrittäjien keskuudessa aliedustettuina olevien ryhmien tukemiseen, jos halutaan saada aikaan pysyvä muutos. Pitkällä aikavälillä yrittäjätoiminta voi kukoistaa Euroopassa vain, jos suuri joukko eurooppalaisia pitää yrittäjän uraa palkitsevana ja houkuttelevana vaihtoehtona.

Yrittäjyyttä koskevan perusteellisen muutoksen aikaansaaminen on komission ja jäsenvaltioiden yhteinen tehtävä, johon niiden on sitouduttava pitkäaikaisesti.

Tämän toimintasuunnitelman ja sen keskeisten toimenpiteiden jatkoksi komissio toteuttaa toimenpiteitä kilpailukyky- ja teollisuuspolitiikan sekä Small Business Act -aloitteen hallintomekanismien puitteissa. Tässä otetaan myös huomioon toimien ulkoinen ulottuvuus ehdokasmaissa, mahdollisissa ehdokasmaissa ja naapurimaissa. Kansallisten pk-yritysedustajien verkostolla on yhdessä EU:n pk-yrityksistä vastaavan erityislähettilään kanssa erityisen tärkeä rooli varmistettaessa, että ehdotetuissa toimenpiteissä edistytään. Jäsenvaltioita kehoitetaan raportoimaan tämän tiedonannon keskeisissä toiminna kansallisella tasolla saavutetusta edistyksestä kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.

LIITE: KOMISSIION KESKEISET TOIMET

<u>Liite: Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen</u>		
<i>Keskeiset alat</i>	<i>Komission ehdotukset</i>	<i>Toteuttamisajankohta</i>

⁸²

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/>.

Kasvua ja yritysten perustamista tukeva yrittäjäkoulutus		
Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus	- Kehitetään yleiseurooppalainen yrittäjäkoulutusaloite, jossa kootaan yhteen ja asetetaan saataville nykyinen eurooppalainen ja kansallinen asiantuntemus vaikutusten analysoinnista, osaamisen jakamisesta, menetelmien kehittämisestä ja vertaisohjauksesta eri jäsenvaltioista tulevien ammatinharjoittajien välillä. - Laaditaan yhdessä OECD:n kanssa ohjeistuskehys, jolla kannustetaan yrittäjäkoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kehittämistä. - Levitetään tietoa yrittäjähenkisten yliopistojen ohjeistuskehyksestä; helpotetaan vaihtoa niiden yliopistojen välillä, jotka ovat kiinnostuneita soveltamaan kehystä; tehdään kehystä asteittain tunnetuksi EU:n korkeakoulujen keskuudessa. - Tuetaan menestyksekkäitä yliopistolähtöisten yritysten (esimerkiksi spin off -yritysten) perustamismekanismeja ja näiden tuloksena syntyviä yrityksiä tukevia yliopistojen ja yritysten ekosysteemejä.	2013–2015 2013–2014 2012–2013
Yrittäjien menestymisen ja kasvun mahdollistavan ympäristön luominen		
Rahoituksen saanti	Rahoitetaan ohjelmia, joilla pyritään kehittämään mikrorahoitusmarkkinoita Euroopassa PSCI- sekä Jasmine-aloitteen (Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe) kaltaisilla aloitteilla sekä asettamaan mikroluottoihin käytettäviä varoja	Meneillään, vahvistetaan uudessa monivuotisessa rahoituskehysessä vuoden 2014 jälkeen.

	- jäsenvaltioiden ja alueiden saataville Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston kautta. - Kehitetään EU:n järjestelmä pk-yritysten liikkeeseen laskemien osakkeiden ja joukkovelkakirjojen kauppaaan erikoistuneita kauppapaikkoja varten ("pk-yritysten kasvumarkkinat") ja helpotetaan näin pk-yritysten pääsyä suoraan pääomamarkkinoille rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (MiFID) tarkistuksen yhteydessä.	Meneillään.
Uusien yritysten tukeminen elinkaaren kriittisissä vaiheissa ja niiden auttaminen kasvuun	- Kartoitetaan ja edistetään jäsenvaltioiden parhaita käytäntöjä yrittäjäystävällisemmän verotusympäristön luomiseksi. - Tarkistetaan säännöt, joilla kielletään tietyt harhaanjohtavat markkinointikäytännöt, niiden varmuuden lisäämiseksi sekä lisätään tällaisten käytäntöjen valvontaa rajatylittävissä tapauksissa. - Autetaan jäsenvaltioita kehittämään yhdenmukaisia tukijärjestelmiä ESR:n teknisestä tuesta rahoitettavissa valmiuksien kehittämisministereissä, joihin osallistuu asianomaisia sidosryhmiä, mm. koulutuksen järjestäjiä, yhdenmukaisen strategioiden laatimiseksi.	- Meneillään. 2013 2013
Digitaalijalan uusien liiketoimintamahdollisuuksien vapauttaminen	- Luodaan tietokanta tärkeimmistä markkinasuunnitelmista ja innovatiivisista liiketoimintamalleista digitaalisella. - Lisätään tietoisuutta tieto- ja viestintätekniikan eduista pk-yrityksille suunnattavalla Euroopan laajuisella	- Vuodesta 2013 eteenpäin. - Vuodesta 2013 eteenpäin.

	tiedotuskampanjalla ja perustamalla eurooppalainen verkkoyritysten verkosto. • Helpotetaan verkostoitumista perustamalla koulutusta ja neuvontaa antava eurooppalainen mentoriverkosto ja auttamalla yhteistyökumppaneita löytämään toisensa uusien kumppanuuksien kokeilemiseksi. • Käynnistetään verkkoyrittäjille erityisiä aloitteita, kuten Startup Europe Partnership -kumppanuus asiantuntemuksen, mentoroinnin, teknologian ja palvelujen hyödyntämiseksi sekä Web Entrepreneurs Leaders Club, joka kokoaa yhteen maailmanluokan verkkoyrittäjiä ja vahvistaa verkkoyrittäjyyden kulttuuria Euroopassa; edistetään verkkolahjakkuuksia tukemalla massiivisia avoimia verkkokursseja sekä perustetaan mentoroinnin ja taitojen kehittämisen foorumeita. • Lisätään pätevyyttä ja taitoja tehostamalla sähköisten taitojen, tieteellisten ja luovien taitojen sekä johtamis- ja yrittäjätaitojen kehittämistä ja omaksumista uusia markkinoita varten.	• 2014 • 2013 • Meneillään.
Yritysten luovutukset	• Laaditaan tehokkaimpia ohjelmia ja parhaita käytäntöjä koskevia suuntaviivoja yritysten luovutusten helpottamiseksi, mukaan lukien toimenpiteet yritysten markkinoiden syventämiseksi ja laajentamiseksi, Euroopassa saatavilla olevien ohjelmien kartoittaminen sekä tarvittavien toimien ehdottaminen rajatylittävien yritysten luovutusten mahdollisesti jäljellä olevien esteiden poistamiseksi asiantuntijaryhmän työskentelyn ja tutkimuksen pohjalta.	• 2013–2014

Uusi mahdollisuus rehellisille konkurssintekijöille	Käynnistetään julkinen kuuleminen, jossa kootaan sidosryhmien näkemyksiä liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen sovellettavasta uudesta eurooppalaisesta lähestymistavasta annetussa tiedonannossa kartoitetuista kysymyksistä, muun muassa uuden mahdollisuuden antamisesta rehellisille konkurssintekijöille ja vastuusta vapautumiseen kuluvan ajan lyhentämisestä ja linjaamisesta.	2013
Säätelytaakka: selkeämmät ja yksinkertaisemmat säännöt	- Ehdotetaan lainsäädäntöä, jolla poistetaan työläästä todentamisvaatimukset julkisilta asiakirjoilta, joita pk-yritysten on toimitettava harjoittaakseen rajatylittävää liiketoimintaa sisämarkkinoilla. - Perustetaan työryhmä arvioimaan vapaiden ammattien harjoittajien erityistarpeita yksinkertaistamisen, kansainvälistymisen ja rahoituksen saannin kaltaisissa kysymyksissä. - Ryhdytään toimiin sen varmistamiseksi, että useammat yritykset saavat apua SOLVIT-verkoston avulla silloin, kun viranomaiset loukkaavat niiden oikeuksia sisämarkkinoilla.	2013 2013 2013
Roolimallit ja erityisten kohderyhmien tavoittaminen		
Uusia näkemyksiä: yrittäjät roolimalleina	Perustetaan ”pk-yritysten viikon” puitteissa Euroopan laajuinen ”EU:n yrittäjyyspäivä” keskiasteen koulutuksen viimeisellä luokalla oleville opiskelijoille.	2013
Naiset	Perustetaan naisyrittäjiä varten Euroopan laajuisen verkkopohjaisen mentoroinnin, neuvonnan, koulutuksen ja yritysverkostoitumisen foorumi, jolla nykyiset kansallisten lähettiläiden ja mentorien verkostot tuodaan verkkoon,	2013–2015

	syvennetään niiden tarjontaa ja laajennetaan niiden tavoitavuutta kansallisella ja alueellisella tasolla.	
Ikääntyneet	Autetaan ikääntyneitä johtajia ja yrittäjiä mentoroimaan uusia yrittäjiä ja tuetaan yrittäjien keskinäistä ja sukupolvien välistä mentorointia, jossa vaihdetaan tärkeitä taitoja.	2013–2015
Maahanmuuttajat	- Ehdotetaan poliittisia aloitteita maahanmuuttajayrittäjien houkuttelemiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi jo EU:ssa olevien tai EU:hun muista syistä kuin yritystä perustamaan tulevien maahanmuuttajien keskuudessa jäsenvaltioiden parhaiden käytäntöjen pohjalta. - Tutkitaan mahdollisuutta ehdottaa lainsäädäntöä, jolla poistetaan yritysten perustamista haittaavia oikeudellisia esteitä ja annetaan maahanmuuttajayrittäjille pysyvä oleskelulupa.	2014–2017 2014–2017
Työttömät	- Käynnistetään sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman puitteissa mikrorahoitusjärjestely, joka kohdennetaan haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, mukaan lukien henkilöt, jotka ovat menettäneet tai vaarassa menettää työpaikkansa tai joilla on vaikeuksia päästä tai palata työmarkkinoille. - Tarjotaan Euroopan sosiaalirahaston kautta teknistä apua, jossa keskitytään perustamaan tukijärjestelmiä nuorille yritysten perustajille ja sosiaalisille yrittäjille. - Järjestetään Progress-mikrorahoitusjärjestelyn yhteydessä mikrorahoituksen ja sosiaalisen yrittäjyyden sidosryhmäfoorumi, jolla pyritään saamaan paikalliset rahoitusvälittäjät edistämään vihreän talouden yritystoimintaa.	2013 - Maaliskuu 2013 2013

	• Analysoidaan julkisten työvoimapalvelujen panosta selvittävän tutkimuksen ”Self-employment and entrepreneurship: the contribution of Public Employment Services to job creation” tuloksia ja järjestetään niitä koskeva tiedotustilaisuus julkisille työvoimapalveluille.	• 2013
--	---	--